

Asantewah Dua-Mensah

“Aktivitetshus i utsatte levekårsområder: hvordan kan de bidra til områdeløft?”

- En kvalitativ studie

Masteroppgave i sosialfag – Høst 2023

OsloMet – storbyuniversitetet

Fakultet for samfunnsvitenskap

Sammendrag:

Hensikten med denne masteroppgaven er undersøke hvordan et aktivitetshus i et levekårsutsatt område bidra til å bedre levekår, bomiljø, og lokalsamfunnsutvikling. Samt hvordan innbyggerne som bruker aktivitetshuset opplever at det bidrar til å bedre livet deres.

Under et omfattende områdeløft kalt Groruddalssatsingen blir det opprettet et samlokalisert aktivitetstilbud bestående av Deichmanske- bibliotek, ungdomssentre og frivilligheten. Huset er et resultat av Alna bydels forsøk på å møte de strukturelle problemene som oppstår i levekårsutsatte bydeler. Samtidig som den skal styrke innbyggernes evne til integrasjon i samfunnet. I sosialfaglig kontekst er forskningen relevant da den kan bidra til en bedre forståelse av utfordringene i levekårsutsatte bydeler, samt hvordan vi som yrkesutøvere i offentlig etater vurderer økonomiske, fysiske og sosiale forhold.

Siden FUBIAK er opprettet under en større områdesatsing har jeg forsøkt å fange opp hvorvidt huset møter målsettingen i områdeløftet som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. Derfor har jeg utarbeidet to problemstillinger, en som tar for seg målsettingen i områdeløft, og en som tar for seg hvordan innbyggerne i bydelen opplever at det bedrer deres liv. For å undersøke problemstillingen har jeg brukt ulike teorier, som individuelt passer problemstillingene. I den første har jeg brukt en desintegrasjon vs. Integrasjon teori da den tar for seg samspillet i et lokalsamfunn og utfordringene. I den andre har jeg brukt hovedsakelig brukt Bourdieus kapitalteori, da den tar for seg det sosiale rommet, og innbyggernes forsøk på å bedre deres liv ved å tilegne seg kapital.

Funnene som er gjort i studien viser at offentlig rom i form av Aktivitetshus er gode bidrag til et områdeløft. Tilbudet som er gratis og åpent for alle gjør at det har en demokratisk funksjon og tilbyr lokalsamfunnet sosial støtte i form av ulike aktiviteter. Samtidig som den skal bedre levekår, bomiljø og samfunnsutvikling. Derimot kommer det frem at husets viktigste bidrag til dette er det moderne egenskaper og sentrale beliggenhet. Samt dens funksjon som arbeidsplass og kompetansesenter for marginalisert ungdom. Aktivitetshusets sosiale støtte i form av ulike aktiviteter kan bidra til å minske sosiale forskjeller, spesielt blant målgruppen ungdom. Avslutningsvis kommer det frem hvordan bydelen kan tilrettelegge for innbyggernes deltakelse, men det er opp til hver enkelt å bruke huset på en slik måte at den styrker egen kapital og fremmer egen helse.

Nøkkelord: aktivitetshus, områdeløft, nærmiljø, lokalsamfunnsutvikling, levekårsutfordringer, offentlig rom, fattigdom, marginalisering, kapital, integrasjon, sosial mobilitet

Abstract:

The purpose of this master thesis is to examine what role an activity facility plays in improving living conditions, living environment and local community development. As well as how the residents who use the activity facility experiences the impact it has on their lives.

During an area based initiative called Groruddalssatsingen it was created an activity offer consisting of the Deichmanske library, youth centers and volunteers. The area based initiative is the result of Alna district's attempt to meet the structural problems that arise in districts that struggle with issues related to poor living conditions. At the same time, it will strengthen the citizens' ability to integrate into society. In a social work context, the research is relevant as it can contribute to a better understanding of the challenges in areas exposed to living conditions, as well as how we as professionals in public agencies assess economic, physical and social conditions.

Since FUBIAK was created as part of a larger area initiative, I have tried to capture whether the house meets the objectives of the area promise, which is about improving living conditions, the living environment and local community development. Therefore, I have drawn up two issues, one which deals with the objective of area improvement, and one which deals with how the residents of the district feel that it improves their lives. To examine the issue I have used various theories that matches the question of my thesis. The first is a disintegration vs. Integration theory as it deals with the interaction in a local community and the challenges. In the second, I have used Bourdieu's capital and habitus theory as it deals with the social space, and the citizens' attempts to improve their lives by acquiring capital.

The findings made in the study show that public spaces such as activity facilities are good contributions to area based initiatives. The offer is free and open to everyone which means that it has a democratic function and offers the local community social support in various activities. At the same time, it aims to improve living conditions, the living environment and social development. In contrast, it emerges that the facility's most important contribution to this is its modern features and central location. As well as its function as a workplace and competence center for marginalized youth. The activity center's social support in the form of various activities ,can help to reduce social differences especially among the youth.

Keywords: activity facility, area based initiative, local community, development in the local community, living conditions, public space, poverty, marginalization, capital, integration, social mobility

Forord

Formuleringen av forordet mitt er noe jeg har hatt i tankene lenge. Hvis det er noe jeg har tatt med meg fra studietiden og masterskrivingsprosessen er det at ting ikke alltid går som planlagt, og at det er greit det også. Mange ser for seg et studieløp som en graf som går gradvis oppover, men i realiteten kan det forekomme topper og dypper. En dypp som jeg aldri så komme er Covid-19 som raskt utviklet seg til en pandemi. Nærmest over natten var studieløpet blitt digitalisert og OsloMet hang ikke langt etter med tilrettelegging. Dette er noe jeg svært takknemlig for. Ikke minst er jeg svært takknemlig for mine informanter. Dere har delt personlige opplevelser som er helt essensielle for mitt forskningsopplegg.

Avslutningsvis vil jeg rette en takk til min dyktige veileder Heidi Bergsli tilknyttet universitetet OsloMet. Jeg vil først og fremst takke for den personen du er, som tok imot en angstfylt student som lå etter tidsskjemaet med et åpent sinn. Du beroliget meg og fikk ballen til å rulle, og gjennom gode refleksjoner og diskusjoner nådde vi målet.

Jeg vil også benytte muligheten til å takke Tonje, Sonaina og Samira, som er noen fantastiske unge kvinner som jeg ble kjent med de første dagene av studiet. De viste seg og ikke bare bli min kollokviegruppe, men venner jeg tar med videre i livet, uten dere hadde jeg muligens aldri nådd målet.

Oslo, november 2023

Asantewah

Dua-Mensah

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	6
1.1. Furusets historie	7

1.2. Bakgrunn for valg av tema	8
1.3. Sosialfaglig relevans	8
1.4. Hva er et områdeløft?	9
1.5. Groruddalsatsingen	9
1.6. FUBIAK.....	10
1.7. Problemstilling og avgrensing.....	11
2.0 TEORI.....	13
2.1. Den nordiske velferdsmodellen.....	13
2.2. Hvor bor du?	13
2.3. Fattigdomsforståelsen og utsatte levekårsområder	14
2.4. Marginalisering og sosial eksklusjon.....	15
2.5. Sosialt nettverk og sosiale støttesystemer	15
2.6. Offentlige rom.....	16
2.7. Kapabilitetsperspektivet	16
2.8. Individets integrasjon	17
2.9. Sosiokulturell integrasjon vs. desintegrasjon i et lokalsamfunn	18
2.9.1. Desintegreerte lokalsamfunns innvirkning på vår helse	19
2.10. Lokalsamfunnsutvikling gjennom nærmiljøprosjekter	19
2.10.1. Intervensjon og valg av ulike strategier.....	20
2.10.2. Betydningen av uformelle og formelle ledere.....	20
2.10.3. Ulike fellesskapsgrupper.....	21
2.11. Individet - Pierre Bourdieu	21
2.12. Bourdieus kapitalteori	23
2.12.1. Økonomisk kapital	23
2.12.2. Kulturell kapital.....	23
2.12.3. Sosial kapital	24
2.13. Sosial mobilitet og klassereise	24
2.14. Sosial reproduksjon	25
3.0 METODE	26
3.1. Valg av metode	26
3.2. Utvalget.....	26
3.3. Intervjuguiden.....	27
3.4. Gjennomføring av intervjuene.....	28
3.5. Analyseprosessen	29
3.5.1. Forberedelse	29

3.5.2. Koding	29
3.5.3. Kategorisering	29
3.5.4. Rapportering	30
3.6. Forskningsetikk	30
3.6.1. Anonymisering	30
3.7. Rollen min som forsker	31
4.0 Aktivitethuset FUBIAK sin rolle i lokalsamfunnsutvikling	33
4.1. Betydningen av formelle og uformelle ledere i lokalsamfunnsutvikling	33
4.1.1. Formell ledelse	33
4.2. Sosial støtte fra vugge til grav	36
4.3. Integrasjon i lokalsamfunnet	37
5.0 Hvem er, og hva bruker innbyggerne i bydelen FUBIAK til?	42
5.1. Hvem bruker FUBIAK?	42
5.2. Hvorfor oppsøker barn og unge FUBIAK?	43
5.3. Hvordan de ulike målgruppene benytter aktivitetshuset til å styrke deres kapital?	44
5.4. Utdanningskapital, sosial mobilitet og sosial reproduksjon	46
5.5. FUBIAK som et attraktivt offentlig rom	47
6.0. Konklusjon og avsluttende refleksjon	51
Litteraturliste:	53
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	56
Vedlegg 2: NSD – meldeskjema	59
Vedlegg 3: Intervjuguide	60

1.0 INNLEDNING

I denne studien har jeg valgt temaet områdeløft da jeg som annengenerasjonsinnvandrer oppvokst i Oslo øst alltid har interessert meg for levekårsutfordringer og bomiljø. Norge beskrives som et av de beste landene og bo i med høy grad av sosial mobilitet. Selv har jeg vokst opp i kommunalbolig med dårligere standard og en mor som var aleneforsørger til fire barn. Min mor gikk fra å ha en lav tilknytning til jobbmarkedet til en fast stilling og senere klarte hun å kjøpe egen bolig i området som hun ønsket. Som ung husker jeg dette som et vendepunkt i familien. Min mor gikk fra å være frustrert med uoversiktlige arbeidsdager og et økonomisk budsjett som endret seg fra måned til måned. Til en tålmodigere mor med strukturerte hverdager, fast økonomi og mer tid til barna. I senere tid har denne boligen gitt god økonomisk avkastning og sikret hele familien økonomisk kapital. Søskenflokken kan på mange måter beskrives som "løvetannbarn".

Til tross for tidligere levekårsutfordringer har alle søsken fullført høyere utdanning, er i faste stillinger og har kjøpt bolig. Dette er mye takket være et hjem med mye kjærlighet, men også den sosiale støtten fra lokalmiljøet. Den sosiale støtten kom i form av sosiale tilbud ved

fritidsklubben som stilte tilgjengelig med alt fra leksehjelp til og turer man ellers ikke hadde råd til. Samt flere moderne idrettsanlegg med høyt fokus på lavterskel idrettstilbud til alle. Nøkkelpersoner var også sentrale i oppveksten som *“den ene læreren”* og *“den ene naboen”*. Den sosiale støtten var på mange måter med å utjevne forskjeller mellom barna og dempe påkjenningen av det å vokse opp med levekårsforskjeller. På Fritidsklubben var vi alle bare barn som gjorde lekser og var i felles aktiviteter.

Fra tiden jeg vokste opp og frem til i dag har områdeløft blitt en måte og imøtekomme utfordringer i levekårsutsatte områder på. Områdeløft ble først satt i gang som en del av Groruddalssatsingen, og siden har det kommet flere til. Furuset, som ligger i bydel Alna, har fått nytt senter, og et nytt aktivitetshus som skal gi tilbud som svarer til områdeløftet sine målsettinger. Interessen her er å undersøke hvordan områdeløftet sine mål fanges opp av aktivitetshuset og hvorvidt innbyggere som bruker huset opplever at huset møter deres behov og ønsker.

1.1. Furusets historie

Furuset er et boligområde i Groruddalen, øst i Oslo og er en del av bydel Alna. Boligområdet ligger nærmere Østmarka og grenser mot Ellingsrud, Lindeberg, Høybråten, Haugenstua og Alfaset i hver sin retning. Den gamle bebyggelsen i boligområdet beskrives som villastrøk, særlig i området Høybråten, nedre Furuset og industri og terminalområdet mot Grorud togstasjon. «Drabantbyen» som vi assosierer med Furuset er nyere boligbebyggelse fra 1970 tallet, dette området er det som er bygd rundt Furuset senter område.

Begrepet drabantby beskriver en by-preget bebyggelse med diverse lokale forretninger, institusjoner og helsetilbud. Samtidig som den har tett tilknytning til storsamfunnet gjennom avstand og kollektivt reisetilbud. OBOS i samarbeid med Oslo byplankontor er etatene som for øvrig har stått ansvarlig for *“totale utbyggelsen”*. Det vil si å bygge ut et omfattende område i et. På Furuset begynte dette med 4,700 leiligheter beregnet for ca. 15,000 mennesker. I etterkrigstiden har dette blitt den vanligste formen for utbygging av boliger i Oslo og karakteriseres som store tekniske og sosiale eksperimenter. Menneskene som opprinnelig flyttet inn i disse boligene var som oftest småbarnsfamilier med høy yrkesaktivitet altså fra arbeiderklassen. Familiene hadde et stort behov for barnehageplass og allerede da dokumenteres det høy grad av enslige forsørgere på 21,6%, omtrent 1/5 barnefamiliene (Espe et al., s. 8, 13).

I dag bor det omtrent 9000 mennesker på Furuset representert med 140 forskjellige nasjonaliteter. Det regnes med at 70% av innbyggerne er innvandrere eller etterkommere av innvandrere og 90% av boligene består fortsatt av blokkene bygd på 70 tallet (Rosten et al., 2019, s. 7). Over tid og med endringene i populasjonen har også problematikken på Furuset endret seg. Behovet for ytre oppgradering i nærmiljøet har blitt svært synlig og andre.

1.2. Bakgrunn for valg av tema

Områdeløft handler om komplekse utfordringer i levekårsutsatte områder. I et forsøk på å forstå de strukturelle problemene har jeg tatt for meg denne tematikken. Områdeløft går ut på å minske levekårsforskjeller, ved å sette ekstra innsats i utsatte områder så det oppleves som en fin og trygg plass å bo. Tematikken retter seg spesifikt mot erfaringer fra lokalmiljøet jeg vokste opp i, og som er preget av behov for fysiske oppgraderinger. Området jeg har vokst opp i har synlige symptomer på negativ utvikling som slitte fellesområder og tomme butikklokaler i sentrene. Noen områder mangler gode lekeplasser, eller fritidstilbud til ungdom, eller det er utfordrende å drive lag og foreninger.

Ut ifra mine egne observasjoner, kan det kan virke som om naboene er lite engasjerte, vet lite om hverandre, eller føler seg utrygge enten de har grunn til det eller ikke. De som har penger til å skaffe seg bolig andre steder vurderer å flytte. Selv om problematikken på overflaten ser ut til å gjelde de «færreste» nabolag i Norge, oppleves det som svært alvorlig for de som bor der. Vi vet nå viktigheten med tidlig innsats for å forhindre utenforskap- det å forebygge fremfor å reparere. Det innebærer at man må forsøke å hindre eller være i forkant av problematikken slik at man kan komme i forkjøpet av marginaliserings- og utstøtingsmekanismer (Hernes, 2014, s. 82-83). På bakgrunn av dette kommer interessen for å forstå hvordan aktivitetshus kan bidra til utvikling av bomiljøer og den enkeltes opplevelser av å bo i et levekårsutsatt område.

1.3. Sosialfaglig relevans

Områdeløft er sosialfaglig relevant fordi det tar for seg en rekke sosiale problemer som oppstår i områder med levekårsutfordringer. Det handler om blant annet fattigdom, marginalisering og kriminalitet. Dette er i kjernen av det sosialt arbeid jobber for å motvirke, og det vil derfor være av høy sosialfaglig relevans å ta for seg områdeløft som en helhetlig løsning på en rekke utfordringer i lokalmiljøet. Det å øke levekårene i utsatte områder vil føre til gevinster som vil ha positiv innvirkning på innbyggernes helse og livskvalitet.

Vitenskapelige studier om bruken av "offentlige rom" i Norge består for det meste av oppdragsforskning av konsulenter og evalueringer som ikke har gjennomgått den samme kvalitetssikringen som ligger i vitenskapelige publikasjoner. Den kunnskapen vi har tilegnet oss med bakgrunn i sistnevnte bidrag, er at tiltak i regi av norske områdesatsinger påvirker boligpriser, helsetilstand, barnehage deltakelse og skolerestulater. Noe av det vi vet mindre om, er effektene av såkalte "offentlige rom". Som gjør at politikere, planleggere og andre sentrale aktører mangler et solid kunnskapsgrunnlag for å vurdere om områdesatsinger er en fornuftig strategi i norske byer.

Aktuelle bidrag som tar for seg områdeløft er blant annet Oslo kommune Byrådsavdeling for byutvikling sin *“Sluttevaluering av Groruddalsatsingen”, “Gode nærmiljøer”, “Innsatser i utsatte byområder”, “Riktig kunnskap - viktig kunnskap”, “Programbeskrivelse for Groruddalsatsingen 2017-2026”* og AFI sin rapport *“Hva nå Tøyen?”* (Brattbakk et al., 2015). Det er også en tematikk som forskningsmiljøene ved OsloMet og særlig Arbeidsforskningsinstituttet tar for seg.

1.4. Hva er et områdeløft?

Områdeløft er et offentlig finansiert utviklingsprogram skapt av Husbanken. Husbanken er et statlig forvaltningsorgan, som har et formål om å bidra til økt boligbygging og bedre boligforhold i Norge. Gjennom fysiske og sosiale tiltak skal bidra til et varig og lokalt forankret utviklingsarbeid i områder med særlige levekårsutfordringer (Nyhus, 2023). Oslo kommunes områdepolitikk skal bidra til at bydeler i Oslo oppleves som trygge, inkluderende steder å bo og vokse opp. Med aktive innbyggere som gjerne vil og kan bli boende.

Når vi snakker om områder med levekårsutfordringer henviser vi til områder der store deler av befolkningen scorer under gjennomsnittet på en rekke levekårsvariabler. Det kan handle om at lokalbefolkningen har lavere inntekt, lavere utdanning, færre sysselsatte og at flere lever under fattigdomsgrensen enn i andre områder. Et annet trekk kan være at flere unge dropper ut av skolen på grunn av levekårs utfordringene. Det er gjerne områder som har behov for fysisk oppgradering av offentlige uterom. Dette samsvarer med funnene som er gjort på Tøyen i rapporten *“Hva nå, Tøyen”* (ibid).

Utsatte by-områder forbedres gjennom områdesatsinger med metodikken områdeløft. Områdeløft går ut på å forbedre et område sine nærmiljøkvaliteter, ved å foreta fysiske opprustninger og implementere ulike sosiale tiltak i lokalsamfunnet. Metoden har fokus på økt deltakelse, forbedringer av nærmiljøkvaliteter og skal ta utgangspunkt i innbyggernes ønsker, behov og ressurser. Satsingen beskrives som en tidsavgrenset politikk som retter seg mot utvalgte byområder, og er først og fremst opptatt av kjerneområdet til områdesatsinger som handler om levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. Ifølge myndighetene satses det særlig på:

- opprusting av bo- og nærmiljø, møteplasser og kulturaktiviteter
- bedre integrering av innvandrere
- bedre resultater i grunnskolen
- å redusere frafallet i videregående skole
- å få flere i arbeid
- å minske kriminaliteten
- å styrke folkehelsen

(Andersen & Brattbakk, 2020, s. 133)

1.5. Groruddalsatsingen

Et eksempel på et slik områdeløft er Groruddalsatsingen fra 2007- 2016 og 2017-2026, og er det eksempelet som vil være aktuelt for min oppgave videre. I 17 år har Oslo kommune og

staten samarbeidet for å skape et bedre bomiljø for de 138 000 innbyggerne som bor i Groruddalen. De første ti årene ble det bevilget 1,5 milliarder kroner til satsingen og hundrevis av forskjellige fysiske opprustninger og sosiale tiltak blitt gjennomført. Totalt har det blitt gjennomført åtte store områdeløft blant annet på Stovner sentrum området, Furuset senter og gå gate og Grorud sentrum. Det har blant annet blitt bygd fire nye bydels parker på størrelse med 38 fotballbaner, og over 9 km med ny turvei fra marka til Oslo sentrum. På det sosiale plan har det vært involvert mer enn 300 prosjekter i jakten på å gjøre Groruddalen en grønnere og mer attraktiv del av Oslo (Tjomsland et al., 2016, s. 4-5).

Nye møteplasser har blitt stiftet og gamle har blitt videreutviklet for å kunne sikre seg lokal samfunnsutvikling og at møteplassene myldrer av liv og er en attraktiv plass å være for innbyggerne. Barnehagene i Groruddalen tilbyr nå alle 4 og 5 åringer gratis kjerne tid i barnehagen som et forebyggende sosialt tiltak rettet mot sosialisering og utdanning. Dette tilbudet er svært viktig da Groruddalsatsingen har et fokus på barn og ungdom (Tjomsland et al., 2016, s. 4-5). De første 10 årene av satsingen var fokuset rettet mot å utvikle felleskapet og ta det offentlige rommet tilbake, fra "drabantby" stempelet og omdømme som utrygt. Gjennom medvirkningsprosesser blant beboerne på Furuset kom det tidlig frem at de ønsket at området skulle bli et mer attraktivt sted å bo. Dermed ble starten av områdeløftet brukt på å skape raske og synlige resultater, som fysiske opprustninger i nærmiljøet. Dette innebærer en klarere ansvarsfordeling av utearealet og vedlikehold av gangveier, grøntarealer, belysning og søppelhåndtering (Tjomsland et al., 2016, s. 78-79).

For sosialarbeidere vil kjennskap til Groruddalsatsingen være et godt eksempel på hvordan man jobber med område retter tiltak i utsatte by-deler. Satsingen gir sosialarbeidere muligheten å se hvordan man forsøker å løse mer strukturelle problemer i lokalsamfunnet, og hvordan det strukturelle påvirker beboernes folkehelse. Områdeløftet gir også sosialarbeidere et innblikk i hvordan det å løse strukturelle problemer og skape en endring tar tid.

1.6. FUBIAK

Områdeløftet har satset tungt på å bygge videre på ressurser som allerede fantes på Furuset, og styrke det som manglet slik som på eksempel FUBIAK. Aktivitetshuset også tidligere kjent som Furuset Deichmann bibliotek ble etablert på 1970 tallet og alltid vært et viktig kulturtilbud for innbyggerne på Furuset omegn. Biblioteket har siden 1970 -tallet hatt lokasjon ved Furuset senter hvor Deichmann disponerte første etasje av blokken mens Alna bydel disponerte andre etasje til kontorer og møterom. Daglig kunne Deichmann trekke mellom 600-800 besøk, noe som viser til at Deichmann var en fungerende møteplass før områdeløftet. I dag ser Furuset Deichmann svært annerledes ut, for det første heter den nå FUBIAK og ble gjenåpnet av kronprinsparet 1. mars 2016. FUBIAK fyller nå to etasjer og er et fysisk resultat av hvordan man på en nyskapende måte kan samle bibliotek, bydelstjenester for ungdom og kultur, frivillighet og voksen opplæring. Med andre ord kan en beskrive aktivitetshuset som et samlokalisert tilbud mellom Furuset Deichmanske bibliotek, ungdomssenter og frivillighetssentral. Det

moderne lokalet tilbyr en rekke spennende aktivitetsrom so kinotek, spillerom, lydstudio, lesesal, spillerom, storsal, lesesal og verkstedsområde (Tjomsland et al., 2016, s. 160).

Det samlokaliserte tilbudet på FUBIAK er det første biblioteket av sitt slag i Norge, bygget etter en slik modell der fokuset er på tverrfaglig samarbeid og fange opp initiativ og interesser i lokalsamfunnet. Sammenslåing av de forskjellige tjenestene har gjort det mulig å få en økonomisk avkastning. Gjennom å samlokalisere flere tjenester har FUBIAK klart å redusere arealbruken til Alna bydel med 30%, avkastningen er med å finansiere merkostnader på FUBIAK. Det er tydelig at aktivitetshuset ikke har spart på noen kostnader, det kan man se ved at aktivitetsrommene holder en meget høy standard. Arealets design er åpen og moderne, i tillegg til at det tekniske er oppdatert og av god kvalitet (Tjomsland et al., 2016, s. 162). Bydel Alna og kulturetaten/Deichmann deler det finansielle ansvaret og leieforholdet mellom seg med 50% hver.

1.7. Problemstilling og avgrensing

Denne masteroppgaven innenfor sosialt arbeid handler om hvordan områdeløftsatsinger i Oslo Øst foretar store opprustninger i lokalmiljøet. Aktuelle eksempler på områdesatsinger med områdeløft som metode er Grønland/Tøyen, Groruddalsatsingen, Stovner, Saupstad, og Kolstad i Trondheim. Formålet med oppgaven er å få mer kunnskap hvordan aktivitetshuset FUBIAK i bydel Furuset jobber med å oppnå målsettinger innenfor områdeløft, og hvordan innbyggere i levekårsutsatte områder bruker aktivitetshuset. Hva slags betydning har huset for bydelens innbyggere? Hvordan bruker de huset, hvilken nytte har tilbudet for dem, og hvorvidt ser det ut til at FUBIAK er et svar på målsettinger med områdeløft i bydelen? Hvordan kan vi ved hjelp av intervjuene til beboerne i bydelen få et innblikk i forbedrings punktene nevnt ovenfor. Punktene utgjør kjerneområdet til områdesatsning som handler om levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. Dette leder oss direkte til studiets problemstilling som er formulert slik:

Problemstilling 1)

«Hvordan kan et aktivitetshus bidra til å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling i en utsatt bydel?

Med denne problemstillingen vil jeg undersøke hvordan aktivitetshuset jobber for å møte målet til områdeløftet som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling.

Problemstilling 2)

“Hvordan opplever innbyggere som bruker aktivitetshuset at det bidrar til å bedre livet deres?”

Med denne problemstillingen vil jeg undersøke hvordan innbyggerne i bydelen bruker tilbudene på aktivitetshuset, hvorfor de bruker dem og hvordan de opplever nytteverdien.

Det er mange aspekter ved denne tematikken som det hadde vært interessant å gå nærmere inn på. Som forsker må man imidlertid ta noen valg når det kommer til avgrensning, for å forsikre seg om at man besvarer problemstillingen. Fokuset mitt vil derfor være på aktivitetshus tilbudet og hvordan brukerne opplever nytteverdien.

Under forskning av begge problemstillingene ble det brukt et kvalitativt forskningsdesign med intervju som metode. Problemstilling 1 tar for seg hovedsakelig utfordringer i en utsatt bydel og hvordan et aktivitetshus jobber for å møte de, i tråd med områdeløftet sine nasjonale målsettinger. Problemstillingen ble undersøkt i lys av integrasjon vs. desintegrasjon teori, som forklarer hvordan negative utviklinger i et lokalsamfunn påvirker innbyggernes tilstand og evne til integrasjon i samfunnet.

Problemstilling 2 tar for seg hvordan innbyggerne i bydelen bruker aktivitetshuset, og hvordan de opplever nytteverdien. Dette vil jeg undersøke ut ifra hovedsakelig Bourdieu kapital og habitus teori. Teorien passer godt da den tar for seg sosiale klasseforskjeller og skjevfordelingen av ressurser, samt kampen om kapital og et bedre liv.

2.0 TEORI

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for det teoretiske grunnlaget for prosjektet. Jeg har valgt ut teori som jeg mener er relevant for å belyse min problemstilling, og som vil være selve byggesteinene for videre analyse og drøfting av temaet. Først vil jeg gi en forståelse av hvilken kontekst prosjektet mitt har gjennom den nordiske velferdsmodellen, boligens betydning og forståelse av fattigdomsproblematikk. Deretter knytter jeg det opp mot relevante sosialfaglige begreper som marginalisering og sosial eksklusjon. Videre dreier oppgaven min seg mot spesifikke teorier, og her vil jeg gå inn på Durkheims "*Selvordet*" som et bakteppe for å forstå integrasjon og desintegrasjon i et samfunn. Jeg vil i dette tema også komme inn på lokal samfunnsutvikling og nærmiljøprosjekter og deres ulike faser. En annen sentral teori i mitt prosjekt er Bourdieus kapitalteori. Avslutningsvis vil jeg redegjøre for sosial mobilitet og klassereise, samt sosial reproduksjon i forlengelse av kapital teorien.

2.1. Den nordiske velferdsmodellen

Innledningsvis vil det være hensiktsmessig å gi et kort innblikk i det velferdspolitiske systemet, og hvordan de ulike delene henger sammen. Det velferdspolitiske systemet kan ses som en samlebetegnelse av de rettslige og politiske virkemidlene som ligger til grunn for innbyggernes levekår og muligheter for deltakelse på ulike samfunnsområder. Den nordiske velferdsmodellen karakteriseres som omfattende, institusjonalisert og universell. Institusjonell ved at den gir alle borgere og lovlig bosatte i praksis rett til minstemål av sosiale ytelser. Velferdspolitikken er universell og solidarisk i den forstand at den inkluderer hele befolkningen, og ikke bare særskilte grupper. Det universelle og solidariske danner bakgrunn for oppslutningen til Norge som velferdsstat (Brochmann & Grødem, 2017, s. 3-4), (Kvist, Fritzell, Hvinden og Kangas, 2012, s. 89). Det er med utgangspunkt i den nordiske velferdsmodellen og ressursfordelingen det er utarbeidet et politisk mål om en god bolig og godt bomiljø for alle, hvor det tilrettelegges for et velfungerende boligmarked. Teorien er høyst relevant i forståelsen av hvordan FUBIAK skal fungere som en styrkende ressurs for innbyggerne og lokalsamfunnet på Furuset.

2.2. Hvor bor du?

For mange av oss representerer hjemmet eller rent objektivt boligen en rekke praktiske forhold. Det kan være alt fra et sted å ha tingene sine, til et sted å hvile og ha en sosial arena der man selv kan legge premisser for hva som skal skje og hvem som skal være der. De fleste ville sagt at hjemmet er det stedet man tilbringer mest tid i hverdagen, og at hjemmet i sammenheng med sosiale og fysiske forhold fremmer eller hemmer egen livsutfoldelse. Når boligen legger kritiske begrensninger for livsutfoldelse vil behovet for en annen sosial arena være større (Brodtkorb & Rugkåsa, 2007, s. 18). Aktivitetshus slik som FUBIAK kan være viktig som offentlig rom i bomiljøet, da det i områder med trangboddhet finnes et større behov for å tre ut av hjemmet. De fleste mennesker i Norge har et bosted, og med et bosted kommer en adresse. Vår gateadresse er en opplysning vi gir familie og venner, men også arbeidsgiver og

andre etater. Gateadressen vår gir ofte en innsikt i hvordan vi bor og kan på denne måten symboliserer vår tilhørighet eller sosiale status.

For innbyggere i en storby symboliserer ofte adresse ulike sosiale og økonomiske forhold. Noen adresser assosieres med høy andel etniske minoriteter, andre med høy andel sosialklienter. På folkemunne i Oslo sier vi at det kongelige slottet symboliserer et usynlig skille, alt bak slottet er Oslo Vest (Vestkanten) og alt foran slottet er Oslo Øst (Østkanten). Adresser på vestkanten forbindes ofte med økonomisk velstand, mens adresser på østkanten forbindes med dårligere økonomiske og sosiale forhold. Dette trenger objektivt sett ikke å være slik da det finnes velstand også i strøk øst i Oslo.

Tradisjonelt sett har østkanten vært et arbeiderklassestrøk med dårligere økonomisk status eller boligmasse. Et synlig eksempel på dette er høyblokkene på Ammerud som står i sterk kontrast til eneboligene på Holmenkollen. Når vi leser om hendelser i avisen kan vi nærmest bevisst umiddelbart tilskrive personene visse egenskaper eller kvaliteter vi tror er «vanlig» for mennesker som bor i det området. Selv om det nødvendigvis ikke trenger å stemme (Brodtkorb & Rugkåsa, 2007, s. 18-19). Man kan med andre ord si at boligen spiller en betydelig rolle i ethvert menneskes liv, og at forhold rundt bosted kan påvirke livet i både positiv og negativ retning. For noen innebærer dette stigmatisering, en slags forhåndsdomming og stemping av noen som ”mindreverdige”, på grunn av omdømmet til bydelen de bor i. Til tross for at innbyggerne i den grad, er ressurssterke oppegående medlemmer av samfunnet.

2.3. Fattigdomsforståelsen og utsatte levekårsområder

Det finnes mange definisjoner på hva fattigdom er. Townsend beskriver det slik: “Poverty is the lack of resources necessary to permit the participation in the activities, customs and diets commonly approved by society”. En annen formulering av fattigdom er EUs fattigdomsdefinisjon: «Individer eller hushold er fattige hvis deres økonomiske ressurser er for små at de ekskluderes fra den minimalt akseptable livsstil som er gjeldene i de respektive medlemsland (Brodtkorb, & Rugkåsa, 2007, s.77).

Formuleringen til Townsend og sistnevnte EU sin fattigdomsdefinisjon er det vi legger til grunn når vi snakker om levekårsutsatte områder. Vi snakker om en type «*relativ fattigdom*». Med det mener vi en dimensjonert fattigdom forståelse som gir rom for at velferdsstaten dekker de fysiologiske behov, men ikke de sosiale. I Norge regnes de som tjener under 60% av medianinntekten som relativt fattige. Selv om dette kun omfatter ca 11,5% av befolkningen er tallet økende og fordelingen av inntekt i ulike grupper i samfunnet er blitt skjevare (Harsløf, Seim, (red), 2008, s.46, 50).

Om utviklingen fortsetter slik de har gjort de siste 15 årene vil “inntektsforskjellene i løpet av de neste 15 årene være på nivå med USA og Storbritannia” som de har nevnt i undersøkelsen “rikdom på nye veier”, FAFO-rapport fra 2006 (Brodtkorb, & Rugkåsa, 2007, s. 78). Om vi knytter denne fattigdomsforståelsen opp mot levekårsutsatte områder ser vi at boligpriser og boustgifter er høyst relevant. Menneskene som faller inn i gruppen med “relativ fattigdom” har ofte en vanskeligere bo-økonomi fordi boligprisene og den private gjeldsbelastningen er høye. De som

ikke har økonomi til å kjøpe faller i kategorien kommunale eller private leietakere som ofte kan være vel så dyrt - eller dyrere enn å kjøpe. Dette fører til at store deler av inntekten må gå til nødvendige utgifter og man går glipp av en av de største mulighetene til å tilegne seg økonomisk kapital i Norge (Brodtkorb, & Rugkåsa, 2007, s.78-79). Over tid kan en slik utvikling føre til sosiale ulikhet blant befolkningen, på grunn av boligens økonomiske belastning.

2.4. Marginalisering og sosial eksklusjon

Til tross for at «relativ fattigdom» i Norge oppfattes som et marginalisert problem oppleves det svært alvorlig for de det gjelder. Marginalisering handler om praksiser som motvirker sosial inkludering og medvirker til at noen - enten individer eller grupper - blir stående utenfor fellesskapet (Glemmestad et. al, 2019, s. 61). Marginalisering kan også forstås som det motsatte av integrering, der individer blir gjort og gjør seg selv til deler av helheten (Van der Wel et al., 2019, s. 290). Manglende sosial deltakelse medfører store tap for enkeltindividene når det gjelder mange aspekter i livet. Det vil dreie seg om tap av sosiale relasjoner eller tilknytning til andre viktige sosiale arenaer i samfunnet, eller tapte muligheter for inntekt, verv og andre gunstige avtaler. Forskning viser at i rike land er fattigdom ofte forbundet med lav sosial integrasjon. I rike land opplever de fattige i høyere grad å savne personlig og intim kontakt, og deltar mindre i ulike sosiale nettverk og foreninger (Bøhnke, 2008). I denne studien hvor fokuset er på deltakernes historier og hvordan de benytter seg av aktivitetshus tilbudet, vil begrepet marginalisering være relevant for å forstå «livssituasjonen» som disse deltakerne befinner seg i.

2.5. Sosialt nettverk og sosiale støttesystemer

“Forutsetningen for at lokalsamfunnet skal løse problemer som ivaretagelse av barn, gamle, kriser ved sykdom og død osv. er eksistensen av et mobiliserbart sosialt nettverk” (Fyrand, 2016, s. 28)”. Begrepet sosialt nettverk tar for seg studiet av relasjoner i gruppe fra ren beskrivelse til analyse og bygger på sammenhengen mellom relasjoner og sosiale strukturer. Begrepet nettverk er brukt som et analytisk redskap som baserer seg på bilde framstilling av et sett av relasjoner, der individene symboliseres med punkter og relasjoner med linjer med videre forgreininger (Fyrand, 2016, s. 28).

Det sosiale nettverket består av bånd mellom slektninger, naboer og venner. Båndene er arvet og dels resultat av egne valg. Et sosialt nettverk kan beskrives som et sett av relativt varige relasjoner mellom mennesker, nettverket oppstår når flere relasjoner på et vis er koblet sammen og knytter mennesker til hverandre. Selv tilknytningen kan være av ulik karakter, betydning og styrke, og vi deler samhandlingen ut fra uformell og formell struktur. Den uformelle strukturen skjer mellom mennesker i familien, naboer, blant venner, og mellom kollegaer på arbeidstedet. Den uformelle strukturen består av individets eget initiativ og ikke av formaliserte roller og funksjoner. Den formelle strukturen består av formaliserte roller med tillagte funksjoner og ansvar. Det er interessant å nevne at det i nyere tid hvor man ser en økt bruk av teknologi finnes det ikke bare fysiske sosiale nettverk, men også digitale sosiale nettverk (Fyrand, 2016, s. 26, 28-29).

Sosial støtte blir funksjonen i det sosiale nettverket vårt. Det er via vårt sosiale nettverk vi får

dekket våre grunnleggende behov for sosial samhandling, tilhørighet og kjærlighet, men også vårt behov for trygghet. God sosial støtte påvirker helsen ved å skape en følelse av trygghet og tilhørighet, mens mangel på sosial støtte virker negativt inn på helse og livskvalitet. Alle har behov for noen å snakke med fra tid til annen, og det kan være noen i nettverket som har behov for at du lytter til dem slik at de kan snakke om sine problemer og bekymringer. Sosial støtte er spesielt viktig i og etter kriser. Mennesker som gjennomgår sykdom, samlivsbrudd eller dødsfall i nær familie, har ofte stort behov for støtte fra familie, venner og kollegaer. Mange er usikre på hva de skal si og gjøre når noen de kjenner har vært utsatt for slike påkjenninger, men forskning viser at støtte er viktig selv om det ikke alltid blir gitt uttrykk for det der og da (Fyrand, 2016, s. 31-32).

2.6. Offentlige rom

I dette kapitlet vil jeg forklare begrepet offentlige rom og knytte det til menneskers kapabilitet for å oppnå sosial kapital og livskvalitet. Samt se på bruken av offentlig rom sin sosiale og helsefremmende effekt, da dette er svært relevant for å kunne forstå utfordringene beboere i levekårsutsatte bydeler står ovenfor. De mest typiske offentlige rom er gater, parker og plasser som er gratis og tilgjengelige for alle borgere. Samtidig kan bibliotek og tilsvarende møteplasser betegnes som offentlige rom, fordi alle kan delta og oppholde seg her.

Mens opprusting av området rundt FUBIAK skal tilfredsstillende innbyggerne på Furuset sitt nødvendige behov for rom, luft, og grøntområder, er det offentlige tilbudet som huset gir innbyggerne viktig for samfunnsdeltakelse og inkludering (Bergsli et al., 2019, s. 29). Siden 1990 tallet har FN's utviklingsprogram satt individet i fokus og opprettholdt at menneskelig utvikling bør være målet for utviklingspolitikken, heller enn økonomisk vekst. Det er nå en felles konsensus at økonomiske midler ikke er tilstrekkelig for å reflektere eller vurdere menneskers velvære. Det er under vurdering av menneskers velvære kapabilitetsperspektivet kommer i effekt (Bergsli et al., 2019, s. 32).

2.7. Kapabilitetsperspektivet

Begrepet kapabilitet betraktes som en persons mulighet, evne, indre styrke, reelle frihet potensial til å oppnå visse tilstander eller bedrive visse aktiviteter. Det vil si mulighet til å realisere et utfall eller få et resultat. Teoretikeren Nussbaum (1993) forklarer kapabilitetsperspektivet på en slik måte hvor utvikling ikke forstås som det å opprettholde økonomisk vekst, men det å utvide valgene som er tilgjengelig for enkeltpersoner. Tilnærmingen fokuserer mest på livskvalitet der de sentrale spørsmålene er "Hva kan jeg gjøre og være?". "Hva er mine virkelige alternativer?" Når vi observerer og vurderer bruken av offentlige rom fra et kapabilitetsperspektiv er vi utkikk etter kunnskap om hvordan det offentlige rommet styrker individets kapabilitet for å oppnå bedre livskvalitet, og hvordan det påvirker individets evne til å delta i demokratiet og kampen om kapital (Bergsli et al., 2019, s. 32).

Perspektivet kan oppsummeres slik, de offentlige fysiske rom som FUBIAK har betydning for innbyggerne på Furuset sin bevegelsesfrihet og mulighet til å trekke seg ut av privat atmosfære samt bolig, og inn i det sosiale. Offentlige rom slik som FUBIAK kan forebygge og motvirke sosial isolasjon og ensomhet. Aktivitethuset blir et sted en kan komme i kontakt med nye og annerledes ideer, mennesker, kulturer og praksiser. Dette fører til at bruken av offentlige rom også kan ha sosiale og helsefremmende effekter (Bergsli et al., 2019, s. 34)

Verdiledede offentlige rom blir desto viktigere når vi tenker på at vi lever i en tid der teknologi har gjort enorme fremskritt og den digitale verden har blitt en type "sosial arena" i seg selv. Digitale fremskritt har ført til en endring i hvor det offentlige liv utfolder seg. Der hvor politisk diskusjon tradisjonelt foregikk i den offentlige arenaen, hvor sosiale normer og holdninger avkreftes eller bekreftes og folk handler og snakker sammen. Har en stadig større del flyttet seg til digitale masse medier, til tross for mennesker iboene sosiale fysiske natur og behov for relasjon. Dermed understreker dette at til tross for at digitale medier har blitt en sosial arena er den ikke alene tilstrekkelig nok til å tilfredsstille menneskers iboende behov for samhandling med mennesker. Da vi som sosiale vesen har et behov for å erfare og uttrykke oss med medborgere, i tillegg til å føle den kroppsligjorte følelsen av mangfold (Bergsli et al., 2019, s. 30, 33).

2.8. Individets integrasjon

Som et historisk bakteppe for samfunnsforskning rettet mot bo-miljøets innvirkning på vår helse er det viktig å nevne sosiologen Emile Durkheim som ga ut verket "*Selvmodet*" i 1897. Han anerkjennes som den første forskeren som testet grunnleggende sosiologiske teorier opp mot sammenhengen mellom helse og samfunn. I hans arbeid undersøkte han sammenhengen mellom individet, det sosiale og institusjonelle omgivelser.

Durkheims viktigste forskningsbidrag var å identifisere og forstå hvordan graden av sosial integrasjon og tilhørighet i samfunnet, sosiale sammenhenger og felleskap påvirket individers dødsrisiko. Dette gjorde han ved å undersøke hyppigheten av selvmord som en målestokk for graden av integrasjon i samfunnet og samtidig undersøke samfunnets sosiale og institusjonelle kvalitet. Durkheim argumenterer for at individet er avhengig og bundet til samfunnet gjennom to former for integrasjon: tilknytning og regulering: «Tilknytning gjør at enkeltpersoner vedlikeholder kontakten til samfunnets medlemmer. Regulering innebærer graden en person holdes innenfor samfunnets struktur ved dets verdier, trossystemer og normer» (Fyrand, 2016, s. 34).

Videre forklarer han hvordan selv en tilsynelatende isolert handling som selvmord påvirkes av den sosiale virkeligheten og det samfunnet individet lever i. Fokuset rettes mot hvordan samfunnets sosiale strukturer er definert som integrasjon, og dets forutsetninger basert på religiøse, familiære, arbeidslivets organisasjoner påvirker selvmord. Med andre ord identifiserer og forklarer Durkheim hvordan et sosialt problem på makronivå kan brytes ned til mikronivå, ved at mindre grad av integrasjon i samfunnet øker dødsrisikoen for selvmord. Jeg vil understreke at Durkheims forskningsbidrag i denne studien bare bør ses på i lys av sin historiske kontekst. Samt dens evne til å belyse hvordan liten grad integrasjon i samfunnet kan føre til helseutfordringer på et mikronivå (Fyrand, 2016, s. 34).

2.9. Sosiokulturell integrasjon vs. desintegrasjon i et lokalsamfunn

Videre vil jeg belyse hvilken rolle våre lokalsamfunn, nærmiljø og bomiljø spiller i vårt liv. I sammenheng med problemstillingen min er perspektivet derfor hevet fra individ og familie (mikronivå), til et lokalsamfunn (mesonivå). Grunnen til dette er fordi vi bruker store deler av vårt liv i vårt bomiljø og man ikke kan se unna innvirkningen av miljøet på individet. Som en masterstudent innenfor sosialt arbeid vil denne forståelsen være essensiell i mitt profesjonelle arbeid med klienter, for å kunne forstå dem og deres livssituasjon på en mer helhetlig måte. Klienten sitt lokalmiljø og bokvalitet vil være med å danne fundamentet for vedkommendes sosiale kapital og på ulike måter påvirke oss som enkeltpersoner, vår familie og venner sin trivsel og helse. Avhengig av hvilken livssituasjon den enkelte er i, vil faktorer som alder, sykdom, arbeidsløshet, arbeid og andre eventuelle sårbarheter påvirke livskvalitet og helse sett ut fra bomiljøet.

Den amerikanske sosiologen Robert Putnam (2000) skildrer hvordan amerikanernes generelle sosial kapital og sosiale samhandling har sunket siden 1950. Det sosiale fellesskapet i våre nærmiljøer har gradvis forsvunnet som et resultat av den massive urbaniseringsprosessen og utviklingen av bysamfunn på 1960-1970 tallet. Boken *Gemeinschaft und Gesellschaft* av Tönnies (1887) forklarer to begrep som beskriver samværs- og relasjonsformer i ulike samfunn, som også anvendes innenfor lokal samfunnsforskning. *Gemeinschaft* beskriver det tette samfunnet (landsbygd/ småbyer), mens *Gesellschaft* samfunn beskriver det nye storbysamfunnet som karakteriseres ved løsere kontakt og mindre samvær mellom beboerne (Fyrand, 2016, s. 314-315).

Videre er *Gesellschaft* samfunn et begrep for storbysamfunn som er relevant i forhold til den samfunnstype aktivitetshuset er opprettet i. Som et resultat av flere studier gjort på 1950-1960 tallet ble de sosiokulturelle begrepene integrerte og desintegrerte lokalsamfunn skapt. Et *Gesellschaft* samfunn (storby) karakteriseres av liten grad av integrasjon blant beboerne, denne prosessen kaller vi en desintegrasjonsprosess. Prosessen blir beskrevet som en negativ prosess både i den formelle og uformelle strukturen i lokalsamfunnet. Samfunnet karakteriseres ved en oppløsning av sosial kommunikasjon og samhandlingstrukturer som kjennetegner denne typen prosess. Når prosessen skjer beskrives situasjonsbildet slik *«Increasing burdensome situations, and simultaneously a reduction in social support and coping structures, with individual risk of mental problems (Fyrand, 2016, s. 317).*

Mens et samfunn med sosiokulturell integrasjon kan forståes som lokalsamfunnets evne til å gi individer sosial støtte. I motsetning vil et *Gemeinschaft* samfunn karakteriseres av høy grad av integrasjon blant beboerne. Prosessen beskriver et lokalsamfunn der både den formelle og uformelle strukturen fungerte godt. Den formelle strukturen handler om for eksempel organisasjoner, servicetilbud, transport og kommunikasjonsforbindelser. Den uformelle strukturen er rettet mot det sosiale nettverket, både dens støttefunksjoner, og som

normstyrende uformell aktør om hva som er riktig og galt i et felles bomiljø (Fyrand, 2016, s. 317).

2.9.1. Desintegrerte lokalsamfunns innvirkning på vår helse

Dalgard undersøkelser viser at desintegrerte samfunn har innvirkning på vår helse på en slik måte at det *“tyder på at ustabile lokalsamfunn, preget av rask sosial endring eller oppløsningstendenser, øker hyppigheten av psykiske helseproblemer, kanskje ikke minst hos barn og unge”* (Fyrand, 2016, s. 316). I lokalsamfunn preget av høy grad av mobilitet i form av innflytting og utflytting kombinert med en ensidig inntektskilde vil barn og unge ha størst hyppighet av atferdsforstyrrelse. I disse tilfellene har foreldrene liten grad av integrasjon til nettverket i lokalsamfunnet på grunn av manglende trivsel. I enkelte tilfeller førte desintegrerte lokalsamfunn til frustrasjon med tanke på oppnåelsen av psykososiale behov for kontakt, selvrealisering og kontroll over egen livssituasjon (ibid).

Dalgard (1980) undersøkte gjennom sitt forskningsbidrag *“Oslo-undersøkelse”* sammenhengen mellom livskvalitet, psykisk helse og lokalmiljøets karakter basert på fem ulike by-bomiljøer (villa, blokk vest, eldre drabantby, gammel by og ny drabantby). Dalgards funn viste at *risikofaktorer* (faktorer for utvikling av desintegrasjon på makronivå), *sårbarhetsfaktorer* (oppløsning av nettverk, passivitet, og opplevelse av fremmedgjøring og mistillit på mesonivå), *provoserende faktorer* (stress situasjoner og andre belastninger for familie og individer på mikronivå) bedre beskrev den psykososiale dynamikken mellom individet og det bomiljø (Fyrand, 2016, s. 316).

Oslo-undersøkelsen viste hvordan beboerne i de nye drabantbyene hadde størst hyppighet av psykiske utfordringer sammenlignet med det andre bomiljøet. Derimot viste andre oppfølgende studier ti år senere en nedgang av psykiske utfordringer blant beboerne som hadde blitt boende i det samme området. Resultatet av *Oslo-undersøkelsen* samsvarer da på flere måter med integrasjonshypotesen til Durkheim. Begge fremhever sosial endring, svekking av norm systemer og fragmentering av sosiale nettverk som viktigste årsaker for utviklingen av psykososiale utfordringer og uhelse (Fyrand, 2016, s. 317).

2.10. Lokalsamfunnsutvikling gjennom nærmiljøprosjekter

Thyness (2011) forklarer hvordan lokalsamfunnsutvikling retter seg mot beboernes behov, sosiale nettverk og dens selvhjelp med utgangspunkt i at *“arbeidet har som mål å utvikle kontakt og samhandling mellom folk i området, og mobilisere dem til å arbeide målrettet for å bedre egne levekår og løse problemer som de selv prioriterer”*. (Fyrand, 2016, s.324). Styrking av beboers forutsetninger for initiering av kontakt og samhandling, samt styrke beboers evne til å påvirke egen bosituasjon. Dermed vil styrking, også referert til som myndiggjøring, være sentrale mål i alle former for nærmiljøarbeid. Som innebærer retten til å bestemme over egen livssituasjon. Etablering og utvikling av et felles tilbud og arenaer for samhandling og kontakt mellom beboerne vil være sentrale oppgaver i alle lokale samfunnsprosjekter.

Thyness skildrer ti relativt vanlige faser et nærmiljøprosjekt gjennomgår, basert på flere tiårs praksis med denne typen lokale prosjekter: 1) etablere seg i nærmiljøet, 2) bli kjent med

forholdene i nærmiljøet, 3) hva nå? 4) behov, målsetting og roller, 5) kontaktetablering og arbeid med å bringe folk sammen, 6) etablere og utvikle grupper og organisasjoner, 7) bistå med å klargjøre mål og prioriteringer, 8) holde prosjektorganisasjonen gående, 9) forholde seg til venner og fiender, 10) avslutning av prosjektet. Punktene er ikke faste og kan endre rekkefølge gjennom prosjektprosessen.

Fyrand har ut fra Thyness (2011) valgt å se nærmere på fire punkter som også retter seg og min egen problemstilling 1) kartleggingsfasen, 2) intervensjon og valg av ulike strategier, 3) betydningen av samarbeid med formelle og uformelle ledere og 4) ulike fellesskapsgrupper i nærmiljøet da disse er direkte rettet mot problemstillingen min (Fyrand, 2016, s.324). I analyse kapitlet vil jeg nærmere beskrive fasene som har vært relevant innenfor områdeløftet og opprustningen av FUBIAK.

2.10.1. Intervensjon og valg av ulike strategier

Thyless (2011) forklarer nærmere hvordan kartleggingsfasen legger premissene for valg av handlingsstrategi for nærmiljøprosjekter. En generell strategi vil basere seg på primært forebyggende arbeid hvor en uavhengig av hvilken målgruppe, målsetting og fremgangsmåte i lokalsamfunnsprosjektet må være bevisst maktforhold og hvem som opplever eierskap til prosjektet.

Når nærmiljøprosjektet er under offentlig etat og kommer fra den offentlige helse og sosialsektoren er det spesielt viktig at beboernes stemme blir hørt, fra et helseperspektiv knyttes dette brukermedvirkning og myndiggjøring. Utfordringen blir da hvordan man får kollektivet hørt, dette kan være gjennom å rekruttere fra nærmiljøet og holde beboer møter. Disse beboer møtene vil da være essensielle for å høre beboerne egne stemmer om hvordan de opplever sitt lokalsamfunn, hva bør endre og evt. hvordan det skal skje (Fyrand, 2016, s.326-327).

En mer spesiell strategi er sekundært forebyggende arbeid denne strategien vil rette seg direkte mot risikogrupper i nærmiljøet. Fordelen vil være at man fra begynnelsen av prosjektet kan samarbeidet med mennesker som er utsatte for å utvikle problemer, eller alt har utviklet problemer som de ønsker å løse. Et eksempel kan være ungdommene i et spesielt bomiljø hvor deres problemer bli beskrevet og identifisert av flere etater. Handlingsstrategien vil da rette seg direkte mot ungdommen i et avgrenset geografisk område og danne bakgrunnen for et meget vellykket sekundært forebyggende prosjekt (Fyrand, 2016, s. 327-328).

2.10.2. Betydningen av uformelle og formelle ledere

Intervensjonsprosjekter i lokalmiljøer bør ikke bygges opp av bare formelle ledere i regi av deres profesjonelle stillinger, mens også ulike uformelle ledere for at prosjektet skal lykkes. Som nevnt ovenfor hvis det skapes og rekrutteres uformelle ledere, altså beboer nøkkelpersoner allerede i kartleggingsfasen kan det være med å bygge tillit fra begynnelsen. Relasjonsforholdet mellom formelle ledere og uformelle ledere vil være et samarbeid som utvikles videre i prosjektprosessen, dermed kan intervensjon og endringsprosessen starte

allerede i kartleggingsfasen. I en Gesellschaft bydel karakterisert av høy desintegrasjon og lav sosial kapital vil naturlig slike uformelle ledere (beboer nøkkelpersoner) være færre og vanskeligere å rekruttere. Til tross for dette vil det alltid være noen beboere som skiller seg ut med mer ansvar i nabolaget. Disse uformelle "hjelperne" vil da fungere som brobyggere mellom beboerne som for hvilken som helst grunn har valgt en mer tilbaketrukket rolle i bomiljøet. Desto lenger tid det tar å finne å rekruttere disse uformelle lederne desto lenger tid før oppstarting av nærmiljøprosjektet (Fyrand, 2016, s. 330-331).

2.10.3. Ulike fellesskapsgrupper

De ulike uformelle fellesskapsgruppene du finner blant beboere i et bomiljø fungerer på mange måter som lokalsamfunnets spill. De ulike grupperingene og deres atferd kan gi viktig informasjon om lokalsamfunnets sosiale liv. Hutchinson (2012) fremhever sammenhengen mellom nærmiljøprosjekter og ulike typer sosiale fellesskap grupper. Gruppene etableres rundt ulike typer interesser, aktiviteter, komiteer, utvalg også videre.

Fellesskapsgruppene i samarbeid med prosjektarbeidere initierer og vedlikeholder ulike aktiviteter og sosiale tilbud i deres bomiljø. Ved å bruke gruppen som en målrettet arena for samarbeid mellom beboerne med samme interesser og behov, sosialt, kulturelt og rundt fritidsaktiviteter, blir gruppen et viktig redskap for utvikling av forskjellige sosiale tilbud.

Gruppen vil som oftest gjenspeile lokalsamfunnet behov, verdier og normer noe som gjør de mer fleksible, det er ut fra de premisene lederne av gruppen oftest blir valgt (Fyrand, 2016, s. 333).

Når nærmiljøprosjektet er av en større karakter hvor det sosiale tilbudet skal nå ut flere målgrupper, er det interessant å se til et nærmiljøutvalg som en annen type "gruppe" som nevnt ovenfor. Et nærmiljøutvalg vil være en annen realitet for samarbeid mellom prosjektledelsen og beboere. En nærmiljøgruppe kan være satt sammen av naturlige uformelle hjelpere og andre beboere får å sikre at en ivaretar en geografisk og gruppevis når det gjelder alder, nasjonalitet, hjemmearbeidende, utearbeidende. En slik gruppe vil sikre at et større spenn av beboere er representert i prosjektet fra begynnelsen, dette vil i utgangspunktet trenge organisering av evt styret for aktuelle velforeningen eller borettslagstyret. Et slikt gruppeutvalg vil være av en mer dynamisk karakter der nye medlemmer kan skiftes ut eller komme inn underveis. I mange tilfeller kan det opprettes underutvalg som delegeres delansvar for ulike områder av prosjektet. Slik er det med å spre engasjement og ansvar, noe som i seg selv kan mobilisere beboerne og bidra til å aktivisere de mer tilbaketrukne beboerne (Fyrand, 2016, s. 334).

2.11. Individet - Pierre Bourdieu

Nyere klasseforskning er inspirert av Bourdieu (1930-2002) sin teori og forskning (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 21). Bourdieu var opptatt av å avdekke ikke-kjente og miserkjente former for makt og dominans i samfunnslivet (Aakvaag, 2012, s. 148). Bourdieu forstår samfunnet som et komplekst og flerdimensjonalt sosialt rom (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 21). For å forstå Bourdieus teori om kapital er det nødvendig med et bakteppe som kan illustrere hans

sosiologiske tenkemåte. I følge Bourdieu er det nødvendig å foreta et epistemologisk brudd med den kunnskapen aktørene har om seg selv og sin egen situasjon, kjent som det "objektivistiskebruddet" (Aakvaag, 2012, s. 150). Dette fordi han mener aktørene ikke har adekvat kunnskap om de strukturelle og overordnede betingelsene som de er underlagt. Bourdieu understreker at feiloppfatninger og uklårheter ligger til grunn for dette (Aakvaag, 2012, s. 150).

Først og fremst tror de fleste at de er frie i den forstand at de selv velger sine venner, utdanning, yrke, smak og så videre (ibid). Som jeg kommer tilbake til med Bourdieus begrep "*habitus*" kan man se at dette ikke stemmer. For det andre vektlegger han at aktørenes hverdagskunnskap er en praktisk kunnskap som en slags kroppsliggjort "*know how*" heller enn en teoretisk "*know that*". En aktør kan ikke nødvendigvis gi en teoretisk omfattende beskrivelse av hvordan markedet fungerer, men har kunnskap til å gå i butikken for å kunne kjøpe seg ting for penger. Til slutt trekker han frem at aktørenes kunnskap gjenspeiler deres posisjon i samfunnet, ved at verden fremtrer forskjellig ut fra hvor man ser den fra. Med andre ord kan en si at for en aktør med liten kunnskap om verden, vil verden virke liten og mulighetene få. I motsetningen til aktøren med mye kunnskap som ser på verden også omtalt som det sosiale rommet som stort og mulighetene som mange ut ifra sitt eget ståsted.

2.11.1. Det sosiale rommet

Bourdieu var opptatt av å beskrive klassestrukturen ut fra det sosiale rommet, og at klassen du hører til handler om mengden kapital du innehar. Det sosiale rommet for Bourdieu er fordelingen av ressurser og har en relasjonell struktur i form av hierarki (Aakvaag, 2012, s. 151). Denne hierarkiske strukturen består av objektive sosiale posisjoner som baserer seg på kapitalmengde. Siden kapital mengden er ulikt fordelt i samfunnet legger det grunnlag for dominans og herredømme (ibid).

Det sosiale rommet er med andre ord utgangspunktet for Bourdieus klasseteori. Han hevder at de som befinner seg i omtrent samme posisjon i det sosiale rommet tilhører samme klasse (Aakvaag, 2012, s. 152). Til tross for dette mente Bourdieu at det ikke fantes klasser - i alle fall hvis man snakker om selvbevisste grupper som handler ut fra et gruppeperspektiv. Det Bourdieu mener finnes i stedet er et univers av grunnleggende sosiale, kulturelle og økonomiske eksistensvilkår som han sammenfatter som "det sosiale rom" (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 112). Forskjeller i eksistensvilkår gir opphav til ulike habitusformer som er et sentralt begrep hos Bourdieu som jeg nå vil se nærmere på.

2.11.2. Habitus

Habitus kan forstås som kroppsliggjorte disposisjoner som regulerer hvordan vi handler, vurderer og oppfatter (Aakvaag, 2012, s.160). Habitus er en førrefleksiv, og nærmest instinktiv forståelse av hva vi må gjøre i en gitt situasjon, og kan beskrives som kjernen i en persons identitet. Det vil si at alt man er tilbøyelig til å handle på bestemte måter (ibid). Med habitus forsøker Bourdieu å unngå determinisme – at menneskets handlinger er bestemt av deres

bakgrunn, og voluntarisme – at mennesket til enhver tid og situasjon står fritt til å handle etter eget skjønn. Denne løsningen er kalt probabilistisk, det vil si at habitus gjør det sannsynlig at mennesker vil handle på bestemte måter, men det er ikke sikkert, for mennesker har også en viss handlefrihet (Agora, 2006, s.39).

Habitus kan forstås som et sett med tillærte disposisjoner for å handle på bestemte måter, som er ubevisste og som har blitt inkorporerende og kroppslige hos det enkelte individ (Agora, 2006, s.39). Når aktører i ett og samme felt har en sterk interesse av en bestemt type kapital, og interessen er så sterk at det ikke stilles spørsmål ved verdien av kapitalen, kaller Bourdieu dette feltets doxa. Doxa er den verdien i feltet som alle er enige om. Det at kunsten har en egenverdi er en slik doxa (ibid).

2.12. Bourdieus kapitalteori

Bourdieu er mest kjent for sin kapitalteori som omhandler tre ulike former for kapital. Kapital i denne sammenhengen dreier seg om makt, i den forstand at kapital betraktes som en ressurs som det konkurreres om blant individer og grupper i samfunnslivet (Aakvaag, 2012, s. 151). Bourdieu mener at alt samfunnsliv består i at individer og grupper kjemper om mer kapital. Kapital er altså et middel for å skaffe seg mer kapital, men også et mål i seg selv. Med kapitalbegrepet kunne man anskueliggjøre hvordan også de ikke-materielle aspektene ved det sosiale liv - som kultur, smak og viten inngår i en slags "husholdning" hvor de hvor de utveksles over tid og på en helt reell måte virker i verden (Esmark, 2006, s. 88).

På et overordnet metodisk nivå kan man si at kapitalbegrepet er en systematisk og teoretisk sammenhengende beskrivelse av hvordan nedarvede kulturelle goder er med på å definere forholdet mellom ulike sosiale grupper og individer. Videre hvordan det begrenser eller regulerer deres handlemuligheter på samme måte som tradisjonell økonomisk kapital (Esmark, 2006, s. 88). Videre skal jeg ta for meg de tre kapitalformene til Bourdieu belyser

2.12.1. Økonomisk kapital

Økonomisk kapital er den tradisjonelle formen for kapital og er det som kan investeres og gi avkastning som for eksempel penger, aksjer, eiendom og så videre. Det er kjent som den viktigste kapitalformen (Aakvaag, 2012, s. 152). En person som har mye penger, vil kunne ansette folk til å jobbe for seg (ibid). Høy inntekt kan betale for en dyr utdanning, som videre kan føre til en godt betalt jobb senere (Esmark, 2006, s. 96). Nettopp økonomisk kapital kan sees på som grunnlaget eller kjernen i Bourdieus kapitalteori fordi det kan være svært fordelaktig å inneha høy økonomisk kapital for å tilegne seg de andre kapitalformene.

2.12.2. Kulturell kapital

Den andre formen for kapital er kulturell kapital. Det handler om å kjenne igjen, sette pris på og beherske høykulturen i et samfunn (Aakvaag, 2012, s. 152). Det innebærer at man har tilegnet seg og mestrer den dominerende kulturelle koden i samfunnet. En forutsetning for

kulturell kapital er at det eksisterer en allment akseptert og dominerende høykultur i samfunnet som man kan beherske i større eller mindre grad (ibid).

Bourdieu's undersøkelser viste at kulturell dannelse sosiologisk sett fungerer på samme måte som kapital gjør i pengeøkonomien hvor man snakker om en form for eksklusiv ressurs eller kapasitet som visse familier har og andre ikke (Esmark, 2006, s. 87). Det kan forstås som en "sosial energi" som er blitt til over tid gjennom sosialisering og utdanning, og som bidrar til å definere forskjeller og avstander i det sosiale hierarki (ibid). Kulturell kapital kan også være utdanningskapital som er noe mer formelt enn det som handler om dannelse og "høy smak". Utdanningskapital består i kunnskap og det å ha formelle utdanningstitler som er tilegnet via skoler og universiteter, som for eksempel bachelorgrad eller mastergrad.

2.12.3. Sosial kapital

Bourdieu forklarer hvordan personlige nettverk må ses som en ressurs i seg selv, i det han kaller sosial kapital. Gjennom dette personlige sosiale nettverket kan en få adgang til viktig informasjon, gunstige avtaler, attraktive jobber eller verv. Videre understreker Bourdieu hvordan utviklingen og vedlikeholdet av et slikt sosialt nettverk krever stadig økonomiske investeringer, spesifikt for å få adgang til de relevante nettverksarenaene (Harsløf, Seim, (red), 2008, s.18-19). Sosial kapital handler om tilgang til sosiale nettverk og medlemskap i ulike grupper som familie, venner, bekjente, kolleger, naboer, medstudenter og så videre. Sosial kapital kan til en viss grad arves, for eksempel i form av et prestisjefyllt og anerkjent familienavn (Esmark, 2006, s. 93). Fordelen med å inneha sosial kapital er at det kan brukes som et maktmiddel dersom man ønsker å mobilisere seg for å oppnå noe (Aakvaag, s. 2012, s.153).

Sosial kapital kan vise seg å være sentral i realiseringen av økonomisk og kulturell kapital ved at man for eksempel har tatt høyere utdanning ved en god utdanningsinstitusjon, men siden man ikke har et sosialt nettverk med de "rette personene" eller "kjenner noen" innenfor feltet man vil jobbe likevel ikke får seg jobb (Esmark, 2006, s. 93). Slike eksempler viser tydelig hvordan de ulike kapitalformene virker inn på hverandre. Det er viktig å understreke at den spesifikke sammensetningen av kapital vil variere fra person til person.

For noen vil enkelte valg ligge mer naturlig for dem enn andre (Esmark, 2006, s. 95). Individuer vil normalt verdsette den type kapital som de har arvet foran andre typer. De vil bevisst eller ubevisst strebe etter å reprodusere de vilkårene som sikrer verdien av deres kapital (ibid).

2.13. Sosial mobilitet og klassereise

I forlengelsen av kapitalteorien vil jeg gå nærmere inn på sosial mobilitet og hva det handler om. Kort forklart kan man si at sosial mobilitet forteller oss noe om hvorvidt sosiale skiller holder seg ved like eller endrer seg fra en generasjon til en annen, samt hvordan enkeltindivider erfarer og stiller seg til disse skillene (Hjellbrekke & Korsnes, 2006, s. 9).

Sosiale posisjoner kan forstås som en indikator på hvor åpent eller lukket et samfunn er (Hjellbrekke & Korsnes, 2006, s. 10). Dersom man finner ut at posisjoner i samfunnet i stor grad går i arv fra foreldre til barn, er samfunnet relativt lukket med lite innslag av sosial mobilitet.

Motsatt vil et samfunn med lite sammenheng mellom foreldre og barn sine posisjoner indikere et åpent samfunn med mer omfattende former for mobilitet (ibid).

Sosial mobilitet og klassereise kan forstås som to sider av samme sak, men det er imidlertid forskjeller som er verdt å poengtere. Sosial mobilitet viser primært til strukturelle muligheter og sosiale prosesser på et overordnet nivå. Klassereiser er gjerne mer subjektive i form av at enkeltindivider deler sin erfaring av å bevege seg mellom klasser, og vil dreie seg om opplevd struktur med et biografisk tilsnitt. Begrepene sosial mobilitet og klassereise vil ofte knyttes til oppadgående forflytninger i klassehierarkiet, men det kan også vise til forflytninger alle veier også nedover (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 24).

2.14. Sosial reproduksjon

Når vi snakker om sosial reproduksjon, er en vanlig å se til i hvilken grad sosiale posisjoner går i arv fra foreldre til barn. Du har kanskje hørt ordtaket "fattigdom avler fattigdom"? Når dette skjer i stor grad omtales det som lav sosial mobilitet, mens det motsatte viser høy sosial mobilitet. I Norge er en av de viktigste verktøyene for mobilitet og dermed "bryte" sirkelen av sosial reproduksjon gjennom utdanningsoppnåelse eller velstand. I Norge er utdanning en universell rett, og lovpålagt til en viss alder. Derfor kan skolen ofte sees på som en arena hvor alle elevene deltar og stiller til rettferdig konkurranse. Sannheten er at dette er feil og det er en konkurranse der noen elever stiller med dårligere sjanser enn andre (Marianne Nordli Hansen i Korneliussen 2005), (Hjellbrekke og Korsnes, 2006, s.99).

Det er viktig å trekke frem at klassereisen ikke bare er oppover, men i visse situasjoner nedover også. Mange innvandrere i Norge opplever å ha en utdanning de ikke får brukt i Norge på grunn av spørsmålet om gyldighet og kvalitetssikring. Et eksempel er innvandrere med høy utdanningsoppnåelse som arbeider i serviceyrker, som renholdere, bussjåfører eller i ulike omsorgsykker. Sammenhengen mellom sosial mobilitet og sosial reproduksjon er viktig for å kunne si noe om hvorfor personer har bestemte posisjoner i samfunnet, og hvorvidt det finnes felles sosiale kjennetegn som gjør det mer eller mindre sannsynlig å havne der. Denne forståelsen vil være essensiell når vi jobber med forebygging av marginalisering (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 25)

3.0 METODE

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for metodegrunnlaget for dette prosjektet, samt hvilke avveininger jeg har gjort underveis i denne prosessen. Her vil jeg gå nærmere inn på de ulike delene i forskningsprosessen som omhandler valg av metode, intervjuguiden, utvalg og gjennomføring av intervjuene. Deretter vil jeg gå nærmere inn på analyseprosessen og hvordan jeg har gått frem i de ulike stegene. Avslutningsvis vil jeg dele mine refleksjoner knyttet til å utvise god forskningsetikk, samt tanker rundt min rolle som forsker i dette prosjektet.

3.1. Valg av metode

Når man skal gå frem for å velge retning for studiens metodikk er det avgjørende at metoden samsvarer med den type spørsmål man vil besvare. Ved utforming av forskningsdesign skilles det mellom to strategier - kvantitativ og kvalitativ metode. De to retningene skiller seg ved at kvantitativ hovedsakelig bruker "numerisk måling" for å samle og analysere data (Bryman, 2004, s. 19-20). Den andre retningen er kvalitativ metode hvor man går i dybden på et fåtall enheter (Jacobsen, 2015, s. 172).

I mitt prosjekt er formålet få et klarere bilde av hvordan aktivitetshus kan bidra til å bedre levekår. Studien omhandler livskvalitet og hvordan personer i levekårsutsatte områder opplever betydningen av et aktivitetshus. Dette ble lagt til grunn for mitt valg av metodikk, og jeg har valgt den retningen som samsvarer med det jeg vil undersøke. Formålet med kvalitativ metode er å få gode beskrivelser av intervjupersonens opplevelser og livssituasjon (Dalland, 2019, s. 65). Problemstillingen min tar utgangspunkt i et aktivitetshus, det gjør at aktivitetshuset blir mitt forskningsfelt.

3.2. Utvalget

I utvalg av informanter er det viktig hva slags kunnskap en trenger og hvilken livserfaring informantene har som kan bidra til å belyse problemstillingen (Magnusson & Marecek, 2015, s. 34). I dette studiet valgte jeg å rekruttere fem informanter, antallet informanter skyldes at denne type studiet fokuserer på kvaliteten og den totale mengden materiale jeg samler inn, og ikke rene antallet informanter. I mange studier vil relativt få informanter generere et rikt og stort utvalg materialet (Magnusson og Marecek.s.36). Informantene besto av tre utvalg hvorav en er leder for et aktivitetshus, en er ansatt og barn og ungdomsarbeider, og tre er beboere av ulik alder og brukere av aktivitetshuset. Utvalget er tatt ut fra at jeg som forsker vil lære mer om opplevelser og erfaringer knyttet til fenomenet aktivitetshus. Det materialet jeg ser etter er et innblikk i organiseringen av FUBIAK og deres sosiale tilbud samt brukerne av aktivitetshuset sitt perspektiv og deltakelse. Grunnen til at jeg hovedsakelig har valgt leder figurer og brukere av huset er fordi de eksperter på eget felt og liv, de bidrar til et mer personlig og subjektivt perspektiv i undersøkelsen (Trost & Jeremiassen, 2010, s. 96).

Deltakerne befinner seg i en unik posisjon da de har vokst opp og/ eller er langtidsboende i disse "utsatte områdene". De har sett bydelens møteplasser og kulturaktiviteter gå gjennom en opprustning, og derfor kan gi oss et innblikk i aktivitetshuset som en møteplass. Det å kunne

se på problemstillingen fra flere perspektiver vil gi større innsikt, derfor presenterer leder og barn og ungdomsarbeider seg som en interessant utvalgsgruppe. En yrkesutøver fra aktivitetshuset kan bidra med faglig dybde, objektivt perspektiv, samtidig kan de legitimere deltakernes historier ved å underbygge deres "påstander". Da de har kompetanse innenfor relasjonsarbeid og nær kjennskap til deltakerne på huset gir de også et innblikk i hvor godt tilbudene og møteplassene i lokalområdet faktisk fungerer (Magnusson & Marecek, 2015, 35).

Å intervju lederen av aktivitetshuset kan bidra med innsikt i det organisatoriske arbeidet. Han holder til ved aktivitetshuset og er i den unike rollen der han fungerer som et slags bindeledd mellom det nasjonale og lokale, og har kjennskap til nasjonale mål for aktivitetshus tilbudet i lokalområdet. Barne- og ungdomsarbeideren sitt perspektiv er også relevant og svært viktig da vedkommende gir en stemme til de yngste brukerne av aktivitetshus tilbudet, som på grunn av alders betingete gjør det for komplisert og intervjuet til dette masterstudiet. I tillegg er det bevisst at jeg ikke har valgt å intervju mindreårige da jeg som student ikke har den faglige kompetansen som trengs for å intervju et barn og heller ikke samtykke fra foreldre (Magnusson & Marecek, 2015, s. 35).

3.3. Intervjuguiden

Det aller viktigste i intervjuprosessen er kanskje forberedelsene, det innebærer at man er godt kjent med temaet intervjuet skal omhandle (Jacobsen, 2015, s. 155). I forkant av arbeidet med intervjuguiden hadde jeg gjort litteratursøk i Oria, samt orientert meg i det som finnes av litteratur på bibliotek. Jeg opplevde at det var en fordel at jeg hadde satt meg godt inn i emnet i forkant fordi jeg fikk mer oversikt til å vurdere hva slags informasjon jeg var ute etter. Det bidro til å gjøre intervjuguiden mindre generell, og i større grad tilpasset problemstilling og tema.

Når jeg skulle utarbeide spørsmålene til intervjuguiden tok jeg utgangspunkt i min opprinnelige kunnskap om tematikken, samt mine forberedelser. Underveis ble intervjuguiden revidert i flere omganger. Et eksempel på en slik endring er at i stedet for at jeg spurte "*hva synes du om opprustningen av aktivitetshuset?*" endret jeg det til "*hva synes du om oppussingen av aktivitetshuset?*" Ved endring av ordet opprustning til oppussing endrer språket seg fra akademisk/formell til hverdagslig/uformell dialog. Dermed blir også spørsmålet enklere å forstå og svare på for informantene, så vedkommende kan dele sine erfaringer og gode fortellinger.

Til de informantene som var aktuelle på grunn av deres arbeidsforhold ved aktivitetshuset stilte jeg spørsmål jeg visste kun de hadde kompetanse til å svare. Blant annet hvilket sosiale tilbud huset tilbyr offentligheten, hvem som kommer til huset og hvordan det blir brukt. Til informantene som var brukere av aktivitetshuset stilte jeg spørsmål som åpnet rom for mer subjektive fortellinger som "*hva slags læring får du av denne aktiviteten?*" På den måten legger jeg til rette for at informanten kan dele sine erfaringer da jeg ønsker å avdekke mer om deres opplevelser og hverdag. Intervjuguiden ga god avkastning og resulterte i et rikt datamateriale.

3.4. Gjennomføring av intervjuene

På sen våren i 2022 tok jeg kontakt gjennom e-post til leder av en Deichmann-bibliotek i Oslo. Vedkommende hadde jeg funnet frem til ved å søke på google å finne frem til det aktuelle aktivitetshuset sitt organisatoriske kart. På mailen presenterte jeg meg selv og prosjektet mitt kort, og spurte om muligheten for å stille til et intervju. Det tok noe tid, men etter to uker fikk jeg tilbakemelding på at lederen gjerne stilte opp til intervju og synes det var hyggelig å bli spurt. Vi fastsatte en dato for intervju en måned unna og ble enige om et lokale og klokkeslett. I mellomtiden opprettet jeg kontakt med feltet, jeg dro til et aktuelt aktivitetshus for å observere den daglige aktiviteten. På det tidspunktet hadde jeg ikke fått den endelige prosjekt godkjenningen av NSD så jeg valgte å ikke opprette kontakt med brukere av huset, som mulige informanter.

Etter jeg fikk den endelige godkjenningen fra NSD valgte jeg å gå tilbake til aktivitetshuset for å observere, denne gangen opprettet jeg kontakt med mulige informanter. Jeg valgte å oppsøke flere brukere av tilbudet. Brukerne jeg prioriterte var de som ikke så ut til at de var opptatt med en aktivitet, da terskelen for å starte dialog med dem var lavere. Jeg gikk bevisst etter informanter i forskjellige aldre som kunne representere forskjellige stadier i livet. Totalt var det fem beboere som stilte seg tilgjengelig for å stille til intervju, men jeg valgte å snevre det ned til tre da jeg mente de hadde egenskaper relevante for min problemstilling (Thagaard, 2015, s. 61).

I forkant av intervjuene hadde jeg satt meg inn i retningslinjene for opptak av samtale intervju og kommet frem til at jeg ville benytte diktafon appen, og testet ut denne i god tid i forkant av intervjuene. Verktøyene var relativt enkle å bruke og mobiltelefonen fungerte som opptaks verktøy, kontoret egnet seg som lokale da det var privat og støyfritt. Opptakene ble lagret i diktafonens krypterte sky for sikkerhet. Mitt første intervju var med lederen av aktivitetshuset. I forkant hadde jeg sendt prosjektskisse og intervjuguide, og gitt vedkommende god tid på å forberede seg. Da jeg kom aktivitetshuset tok leder meg imot, vi vekslet hilsener så ledet han meg til kontoret sitt, jeg presenterte et skriftlig samtykkeskjema som han signerte under. Jeg som kom direkte fra fulltidsjobben min på morgenen, ble overlykkelig når han tilbydde meg nytraktet kaffe med et smil rundt munnen. Dette skulle ikke bli så skummelt likevel, dette kan vi klare.

De neste intervjuene foregikk over en periode på ca. en og halv måned. Da intervjuet jeg tre brukere av aktivitetshus tilbudet og en barne- og ungdomsarbeider. De fikk prosjektskisse og intervjuguide på skriftlig ark, som vi gikk gjennom muntlig før intervjuet. Grunnen til dette er for å minske mulige misforståelser eller språkbarrierer. De fikk også utdelt et samtykkeskjema, og jeg opplyste dem om deres rettigheter i forhold til prosjektet. Vi snakket om konfidensialitet og anonymisering. Jeg understreket at ingenting de sa kunne spores tilbake til dem og at all materialet blir slettet ved studiets avslutning. Jeg opplevde at informantene fortalte åpent om deres observasjoner, opplevelser og oppfatninger knyttet de nye opprustningene i nærmiljøet, blant annet aktivitetshuset. Derimot visste de lite om politikken og organiseringen bak områdeløft som en sosial metode og hvilket virkninger som kunne komme av det.

Noen av utfordringene som oppsto under samtalene var at noen av svarene kunne bli litt korte eller manglende og at det derfor ble større press på meg som intervjuer å stille gode åpne, oppfølgende spørsmål. Dermed var materialet jeg fikk veldig avhengig av relasjonen mellom «informant» og «forsker». En annen utfordring som oppsto var en språkbarriere, spesielt med min eldre informant. Da brukte jeg min «personlige ryggsekk» av erfaringer og opplevelser, som «norskfødt» med innvandrerforeldre og «pensjonist» mor. Dette gjorde det lettere å produsere materialet til tross for språkbarrieren. Denne typen bruk av personlige erfaringer og opplevelser i relasjonsarbeid er knyttet til profesjonell relasjonsbygging.

3.5. Analyseprosessen

Konseptet analyse kan virke overveldende da det finnes flere måter å analysere datamaterialet i et kvalitativt metode prosjekt. Jeg har valgt å bruke tematisk analyse som går ut på hvordan en leter i datamaterialet etter svar på spørsmål. Denne analysemetoden var svært aktuell for meg da jeg forstod at det var slik jeg kunne gå frem for å skille datamaterialet mitt. Tematisk analyse er en fleksibel tilnærming og lar seg kombinere med alle teorier. Fremgangsmåten benytter seg av en oppskrift som består av fire steg som vil sikre en grundig, systematisk og overkommelig prosess (Johannessen et al., 2022, s. 278, 282).

3.5.1. Forberedelse (der du skaffer til veie og får oversikt over data)

Dette steget går ut på å få en oversikt over datamaterialet ditt, det innebærer i mitt tilfelle å transkribere en lydfil til et skriftlig dokument. Under transkriberingen noterte jeg ned all den muntlige samhandlingen mellom informanter og intervjuer på en slik måte at det var oversiktlig og man kunne skille hvem som sa hva. Underveis retter jeg oppmerksomheten til formuleringer som nevnt eller direkte handlet om "aktivitetshus", på denne måten banet jeg vei til å få oversikt over mine data (Johannessen et. al, 2022, s. 283)

3.5.2. Koding (der du fremhever og setter ord på viktige poenger i data)

Steg to tar for seg koding som går ut på "fremheve og sette ord på viktige poenger i dataene våre." Koding kan være en diffus fremgangsmåte for de fleste, mange forbinder det med en teknisk prosess der all data skal sorteres basert på et rigid kodingsskjema. I mitt tilfelle ble fremgangsmåten til koding en noe kortere prosess. Etter å ha transkribert lydfilen om til et skriftlig dokument (papirform) gikk jeg fysisk over med markeringstusj og fremhevet viktige poenger og sitater fra informantene som direkte nevnte aktivitetshus (Johannessen et. al, 2022, s. 284)

3.5.3. Kategorisering (der du kategoriserer de kodede dataene dine i mer generelle temaer).

Det tredje steget tar for seg kategorisering som går ut på å "sortere data i mer overordnet kategorier, også kalt temaer." Etter å ha fremhevet viktige poenger og sitater fra informantene prøvde jeg å finne en kobling mellom de. De data som hadde en kobling i form av en fellesnevner som tema, gjentakelse også videre kategoriserte jeg i bokser. Disse boksene ga jeg så et navn av det som kjennetegnet innholdet. Navnet kunne for eksempel være målgruppe fordi begge informantene pratet om hvem som brukte aktivitetshuset og det sosiale

tilbudet. Som regel vil disse “kategori boksene” vi har laget danne hovedtemaer i kodingen å bidra til å strukturere studiens analyse (Johannessen et al., 2022, s. 295).

3.5.4. Rapportering (der du rapporterer temaene og deres innhold)

Det fjerde og siste steget tar for seg rapportering som går ut på å *“å skrive frem temaene (og deres innhold) i analyse kapitlet av forskningen min.”* Det vil si den delen av analysen hvor man skriver frem temaene og deres innhold inn i oppgaven. “kategori boksene” som jeg utarbeidet i forrige steg, danner grunnlaget i studiets analyse kapittel. I presentasjon av data i *analyse kapitlet presenterte* jeg et tema ut fra alle informantens synspunkt (stemme), ved å legge til underbyggende sitater og formuleringer fra de selv (Johannessen et. al, 2022, s. 301).

3.6. Forskningsetikk

I mitt forskningsprosjekt har jeg hatt høyt fokus på å ivareta personvernet og utvise god forskningsetikk overfor mine informanter. I forkant av intervjuene ble det sendt ut informasjonsskjema, i tillegg til et samtykkeskjema som de signerte på at de frivillig ønsket å delta. Dette gikk jeg nøye gjennom sammen med informantene i forkant av selve intervjuet, slik at det ikke oppsto misforståelser. På den måten kunne jeg forsikre meg om at informasjonen som ble gitt var forstått av informantene. I mitt prosjekt har jeg hatt ekstra fokus på det med språkbarrierer ettersom informantene er tospråklige. Prosjektet var i god tid før selve arbeidet startet meldt inn til Norsk Senter for Forskningsdata (NSD) som godkjente prosjektet (Jacobsen, 2015, s.48, 51)

3.6.1. Anonymisering

Det å utvise god forskningsetikk er også knyttet til anonymisering, slik at informantene ikke kan identifiseres. I arbeidet med oppgaven har jeg gjort tilpasninger for å forsikre meg om at det ikke er mulig å gjenkjenne identiteten til den enkelte. På bakgrunn av dette har jeg brukt fiktive navn. Jeg har også gjennomgått materialet og endret informasjon slik at den blir mer generell, for eksempel ved å skrive at vedkommende er student og ikke gå inn på hvilke studier eller studiesteder det er snakk om. Jeg kom frem til at desto mindre spesifikk informasjon jeg deler, desto vanskeligere vil det være å kunne identifiseres. Derimot så presenterte det seg en utfordring med en av informantene som fremsto som mer gjenkjennelig på grunn av hans jobbstilling. Vedkommende kunne bli funnet ved å søke på Oslo kommunes organisasjonskart.

Derfor var det i dette tilfellet viktig å informere om risikoen til vedkommende og få en skriftlig godkjenning (Jacobsen, 2015, s.49)

3.7. Rollen min som forsker

I prosjektet står jeg overfor et etisk dilemma i forholdet mellom forskere og samfunn. Som forsker skal jeg ikke ta noe parti eller legge opp et forskningsopplegg for å bevisst forsøke å få frem et spesielt resultat. I tråd med det positivistiske idealet skal jeg opptre fri til å stille meg nøytral til det meste uavhengig av hva forskningen blir brukt til. Mitt overordnede mål med forskningen er å søke kunnskap og finne frem til sannheten om problem (Jacobsen, 2015, s. 55). Derimot er det viktig understreke at det midlertidig ikke er mulig å oppnå fullstendig nøytralitet innenfor en fortolkende tradisjon som kvalitativ forskning baserer seg på. Dette er fordi ingen mennesker heller ikke forskere kan være i stand til å velge en problemstilling helt uavhengig av hvem de er og deres egne verdier. Et aktuelt eksempel på dette er debatten rundt mangel på forskning rundt kvinnehelse (endometriose osv.). Kritikken kan knyttes gjennombruddet til den feministiske forskning *“da det ble hevdet at tidligere samfunnsforskning bevisst og ubevisst har oversett kvinners rolle i samfunnet, og at all forskning derfor var en slags mannsforskning. Denne mannsforskningen var alt annet enn nøytral, uansett hvor sterkt den forsøkte å gi inntrykk av å være det”*. Det som hovedsakelig blir forsket på bærer preg av mannlig interesse, vinning (Jacobsen, 2015, s. 55).

I studiet av menneskelig samhandling og menneskeskapte fenomener, er vi ute etter å forstå hva de betyr. Når vi snakker om menneskelige fenomener understrekes det at det ikke er snakk om mekaniske årsak- virkning- sammenhenger som har prevalens i f.eks. naturvitenskapen, som studerer naturens lovmessige og målbare fenomener. Vi er på utkikk etter meningsammenhenger. En måte å tilegne seg dybdeforståelse og fortolke den menneskelige verden, menneskelige ytringer, produkter, handlinger og relasjoner, i nå og fortid og dens meningsdimensjon. Det er akkurat disse nøkkelspørsmålene den moderne hermeneutikken svarer på, derfor ansees hermeneutikken som et systematisk studium for å utforske mening (Jenssen et al., 2020, s. 167-168).

Forskerens egen forforståelse for det menneskelige (sosiale, kulturelle og språklige) fungerer også som et verktøy i arbeidet da forskeren ikke kan stille seg utenfor samfunnet, fri fra alle sosiale, historiske, politiske og derved verdibestemte betingelser (Jenssen et al., 2020, s. 167). Helheten av vår historiske betingede forforståelse er det Gadamer kaller *“forforståelsehorisont”*, vår felles historiske og kulturelle arv. Gadamer er ikke interessert i vår individuelle forforståelse, men den felles -historiske- horisont. Gadamer fremhever at all forståelse er strukturert av den ikke bevisst forståelse eller før-oppfatning eller *“for-dommer”*. Det er bare på bakgrunn av en forståelse vi allerede har, at noe gir mening for oss. Forskerens engasjement vil kunne betraktes som forstyrrelse, men også som en ressurs avhengig av hvordan man velger å bruke det i arbeidet. For å oppnå et troverdig forskningsresultat vil det med andre ord være avgjørende at man er bevisst på hvordan ens egen posisjon er med på å påvirke arbeidet (Jenssen et al., 2020, s. 170-171).

Jeg opplever at det å ha kunnskap og erfaringer knyttet til intervjuets tema har klare fordeler. Intervjusituasjonen er krevende, og forskeren må ha stor evne til å sette seg inn i, og forstå situasjonen til den som blir intervjuet. Det kan være at man i større grad klarer å relatere seg til ting som informantene forteller om -fordi man har opplevd lignende ting selv. Det kan bidra til å skape en god relasjon til informantene, og gjøre det lettere for den enkelte å åpne seg opp om et personlig tema dersom vedkommende føler seg forstått, denne måten å jobbe på er knyttet relasjonsbygging.

4.0 Aktivitetshuset FUBIAK sin rolle i lokalsamfunnsutvikling

Problemstilling 1) «Hvordan kan et aktivitetshus bidra til å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling i en utsatt bydel?

I dette kapitlet skal presentere datamaterialet i form av informant sitater, som danner grunnlaget for analysen videre. Jeg vil undersøke hvordan aktivitetshuset jobber for å møte målsettingen til områdeløft som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. Analysen tar for seg hovedsakelig utfordringer i en utsatt bydel og hvordan et aktivitetshus jobber for å møte de, i tråd med områdeløftet sine nasjonale målsettinger. Problemstillingen blir undersøkt i lys av integrasjon vs. desintegrasjon teori, som forklarer hvordan negative utviklinger i et lokalsamfunn påvirker innbyggernes tilstand og evne til integrasjon i samfunnet.

4.1. Betydningen av formelle og uformelle ledere i lokalsamfunnsutvikling

I de neste kapitlene om formell ledelse og uformell ledelse vil jeg undersøke hvordan de ansatte på FUBIAK sin personlige bakgrunn gjør de egnet til å jobbe med levekårs utfordringer, og se på verdien de har for aktivitetshusets arbeid med lokalsamfunnsutvikling.

4.1.1. Formell ledelse

Aktivitetshusets leder er en etnisk norsk mann på 37 år. Han er oppvokst utenfor Oslo, men har hatt tidligere jobbforhold som gjør at han er kjent med bydelen og jobbet målrettet med levekårsutsatte områder. Han jobber som leder og har det overordnede ansvaret for aktivitetshuset, huset fungerer som et samorganisert tilbud mellom Deichmann bibliotek, fritidsklubb, frivillighetssentral, samt utleie av lokaler til NAV. I hans jobbstilling har han ansvar for personalet. Dette innebærer å koordinere aktivitetshus personalet som består av fagledere som har hvert sitt fagområde og enhet, samt annen personalet. Overfor personalet er hans viktigste oppgave å styrke faglederne med å videreutvikle de ulike tilbudene og legge til rette for tverrfaglig samarbeid. Utover det har han ansvar over helheten av aktivitetshusets daglige drift som omfatter økonomi, sikkerhet og forfall.

Når vi ser på nærmere på lederen av FUBIAK fungerer han som en av de formelle lederne på aktivitetshuset og i lokalsamfunnet på grunn av hans jobbstilling. Det blir understreket viktigheten av formelle ledere i lokalmiljøet spesielt i etableringen og utviklingen av nærmiljøprosjekter. Mannen forteller hvordan han til tross for en roligere oppvekst utenfor byen er godt egnet til å lede aktivitetshuset i bydelen. Gjennom hans tidligere jobbforhold der han driftet et Deichmann-bibliotek i en annen utsatt bydel der han jobbet målrettet mot levekårsutfordringer. Denne erfaringen og opparbeidete kunnskapen er med å validere mannens kompetanse i sin rolle som FUBIAKS leder. I hans jobbstilling har han ansvar for å styrke faglederne til å videreutvikle de ulike tilbudene, koordinere personalet, tverrfaglig samarbeid med de andre etatene og driftsansvar for aktivitetshuset.

Teorien viser til hvordan nærmiljøprosjekter som aktivitetshuset aldri hadde blitt en realitet om det ikke hadde vært for kompetansen til de formelle lederne i lokalsamfunnet. Deres kompetanse går ut på det mer organisatoriske nivået. Det omfatter det som går på koordinering av fagledere og drift av det økonomiske budsjettet. I lokalsamfunnsutvikling og nærmiljøprosjekter kapittelet snakker vi om viktigheten av forarbeidet i nærmiljøprosjekter spesifikt kartleggingsfasen (Fyrand, 2016, s. 324). Hvorfor har kommunen valgt å bygge akkurat et aktivitetshus som når ut til alle aldre som et tiltak for å styrke bomiljø og sikre lokalsamfunnsutvikling? De ulike formelle lederne ved bruk av deres kompetanse er de som setter i gang kartleggingsfasen av nærmiljøprosjektet. Med utgangspunkt i informasjonen de tilegner seg om bydelen, beboerne og hva slags levekårsutfordringer de står ovenfor, er hvordan de velger intervensjonsmetode i lokalsamfunnet.

Intervensjonsmåten vil som regel gå ut på et nærmiljøprosjekt som jobber forebyggende mot levekårsutfordringer, og styrking av individer som har vokst opp i utsatte bydeler og bomiljø. I dette studiets tilfelle er område presentert preget av store levekårsforskjeller. Undersøkelser og analysearbeid av de ulike bydelene i Oslo og deres levekår gjort under kartleggingsfasen viser at bydeler i Groruddalen og indre øst kommer dårligst ut. Hvis vi ser til forklaringen av begrepet Gesellschaft samfunn i teorien ser vi at bydelen faller under denne betegnelsen. I en Gesellschaft bydel som karakteriseres av høy desintegrasjon og lav sosial kapital vil samarbeidet mellom formelle ledere og uformelle ledere derfor være essensiell for vellykketheten av aktivitetshuset (Fyrand, 2016, s. 325-326).

4.1.2. Uformell ledelse

En av aktivitetshusets mange ansatte er en barne- og ungdomsarbeider i 20-årene. Han er opprinnelig fra Asia, men født og oppvokst i bydelen. Hans bakgrunn gjør at han er godt kjent med bydelen og personlig følt på utfordringene rundt levekårsutsatte områder. Mannen er en fremtredende figur i fritidsklubben. I hans jobbstilling som barne- og ungdomsarbeider på huset har han ansvar for deltakerne som bruker fritidsklubbtilbudet. Overfor barna og ungdommen er hans viktigste oppgave å jobbe med relasjonsbygging, som innebærer etablering og vedlikeholde en god relasjon med brukerne.

Utover det har han ansvar for å skape et trygt miljø innad i fritidsklubben i forhold til sikkerhet, tilrettelegging for aktivitet og læring, samt forefallende arbeid. Mannen forklarer reisen til å bli barn og ungdoms arbeider som tilfeldig. "Jeg kom for å studere og ble kjent med de ansatte". Etter å ha fullført to år på yrkesfag på videregående mistet han interessen for lærlingplassen. Da han senere satte seg ned på Deichmann bibliotek for å studere til vekter utdanningen ble han kjent med biblioteket.

Dette fører meg til mitt andre informantutsagn der du møter en av FUBIAK sine ansatte som er en barne- og ungdomsarbeider. Den ansatte fremstår som en uformell leder på aktivitetshuset og i lokalsamfunnet på grunn av hans jobbstilling. Det blir fremhevet betydningen av uformelle ledere i lokalmiljøet, spesielt i etableringen og utviklingen av nærmiljøprosjekter (Fyrand, 2016, s. 330-331). Barne- og ungdomsarbeideren forteller hvorfor

han på grunn av sin oppvekst i en utsatt bydel er egnet til å jobbe og bygge relasjoner med barn og unge i lokalsamfunnet. Gjennom hans erfaringer og opplevelser av å vokse opp i et område med levekårsutfordringer, har han tilegnet seg personlig kompetanse som han bruker i sin rolle på FUBIAK. I hans jobbstilling har han ansvar for brukerne av fritidsklubbtilbudet. Ovenfor barna og ungdommen er hans viktigste oppgave å jobbe med relasjonsbygging. Dette innebærer etablering og vedlikeholdene av god relasjon med brukerne. Utover det har han ansvar for å skape et trygt miljø på fritidsklubben, og tilrettelegge for aktivitet og læring. I lokalsamfunnsutvikling kapittelet snakker vi om viktigheten av forarbeidet i nærmiljøprosjekter, og da spesifikt rettet mot kartleggingsfasen.

“Det som var, er at jeg kom til biblioteket for å studere. Jeg hadde jo kjennskap til område fra før og kjente mange fra nærmiljøet, i det med at jeg bor 5-10 minutter unna. Jeg kom for å studere og ble kjent med de ansatte. Jeg skulle på do i en annen etasje og så relasjonen barna hadde til de ansatte, da tenkte jeg wow. Plutselig bare skjedde det, jeg fikk relasjon til barna ved å snakke med dem og bli sett. Via en nærmiljøfestival så ble jeg faktisk valgt til konferansier før jeg fikk jobb som ungdomsarbeider, det var min første ordentlige jobberfaring. Det viktigste i min relasjon med barn og unge er den gjensidige respekten”.

Som sitatet illustrerer fremsto barne- og ungdomsarbeideren først som mer av en uformell hjelper blant ungdommen, før han senere på grunn av hans jobb stilling utviklet seg til å bli en uformell leder på aktivitetshuset og i lokalsamfunnet. De uformelle lederne er de som sørger for oppslutning til prosjektet blant innbyggerne, ved bruk av deres samlede profesjonelle kompetanse. Når vi ser til teorikapittelet om intervensjon og valg av ulike strategier forklarer de hvor viktig det er å være bevisst på skjeve maktforhold og at innbyggerne opplever eierskap til prosjektet. Spesielt når nærmiljøprosjektet er under offentlig etat som helse- og sosialsektoren er det spesielt viktig at beboernes stemme blir hørt. Fra et helseperspektiv knyttes dette myndiggjøring, og retten til å bestemme over eget liv og bosituasjon.

For å velge intervensjonsmåte er det essensielt å høre beboernes egne stemmer og hvordan de opplever lokalsamfunnet. Hva som bør endres, og hvordan det skal skje (Fyrand, 2016, s. 326-327). Det vil bidra å bygge tillit og øke sannsynligheten for at innbyggerne bruker de ulike sosiale tilbudene FUBIAK har. Derfor bør ikke aktivitetshuset bygges opp av kun formelle ledere i regi av deres profesjonelle stillinger, men også uformelle ledere. De uformelle hjelperne i nærmiljøet vil fungere som brobyggere mellom beboerne som har valgt en mer tilbaketrukket rolle (Fyrand, 2016, s. 334). En utfordring som kan oppstå i et samarbeid med innbyggere i en bydel karakterisert av høy desintegrasjon, og lav sosial kapital. Er at de uformelle hjelperne vil være færre, og dermed vanskeligere å rekruttere til tverrfaglig samarbeid. Dette betyr desto lenger tid før oppstarting av nærmiljøprosjekter (Fyrand, 2016, s. 330-331).

4.2. Sosial støtte fra vugge til grav

Siden aktivitetshuset er et samorganisert tilbud er det åpent for alle og har hele spekteret av mennesker, med en brukergruppe fra 0-100 år. Som aktivitetshusets leder sier *"Altså vi har folk fra alle land."* *"Vi har et tilbud til barnefamilier, små barn, ungdommer, unge voksne, voksne og eldre!"* Til tross for dette har FUBIAK en tung satsing på målgruppen barn og unge, samtidig som det er deres største deltaker gruppe.

"De er fremtiden vår!" "Vi tenker at det er der vi må legge inn trykket for og være med å forebygge, ikke sant utenforskap og sånt." Altså at vi har den forebyggende funksjonen også har vi også en demokratiserende funksjon. "Hvor vi fra tidlig av involverer barn og unge i type aktiviteter som stimulerer til demokratisk praksis da."

Som lederen på huset forteller jobber ikke FUBIAK målrettet mot kun en brukergruppe, til metross for at det er tung satsning på barn og unge. Dette henger sammen med at Aktivitetshuset har etablert seg i en utsatt bydel der innbyggerne har store levekårsforskjeller. Når vi snakker om levekårsforskjeller, vil jeg da rette fokuset til mitt teorikapittel om fattigdomsforståelsen i utsatte levekårsområder. Det finnes mange definisjoner på hva fattigdom er, men i Norge så snakker vi om en mer relativ form for fattigdom. Townsend beskriver den slik *"Poverty is the lack of resources necessary to permit the participation in the activities, customs and diets commonly approved by society (Townsend 1983:88)"*.

En annen formulering er EUs relativfattigdom definisjon lyder slik *"Individer eller hushold er fattige hvis deres økonomiske ressurser er for små at de ekskluderes fra den minimalt akseptable livsstil som er gjeldene i de respektive medlemsland."* (Brodtkorb, Rugkåsa, (red), 2007, s.77).

De to definisjonene bidrar til en mer dimensjonert fattigdomsforståelse, som gir rom for at velferdsstaten dekker de fysiologiske behov, men ikke nødvendigvis de sosiale. Denne kunnskapen er essensiell i sosialt arbeidet rettet mot fattigdom utsatte bydeler, da den bidrar til en større forståelse og helhetsvurdering av hva gode levekår er.

Effektene av norsk boligpolitikk på et makronivå er det vi ofte ser i dag i de nye drabantbyene karakterisert av opphopning av levekårs problemer. (Fyrand, 2016, s.317). Kunnskapen om boligøkonomien til de som faller i gruppen "relativ fattige" blir svært relevant i forsøket på å forstå levekårsutsatte områder. De aller fleste storbyer i verden har lignende utfordringer som på Furuset og resten av Groruddalen. I et fritt boligmarked som vi har i Norge vil det alltid være et sted der boligprisene er lavest. Dette fører ofte til at den marginaliserte gruppen bestående av mennesker i "relativ fattigdom" kun har tilgang til å leie eller kjøpe i de utsatte områdene. Dette fører til at det vil forekomme en høyere andel familier med lav inntekt i de bydelene. Det er viktig å understreke at utfordringene i disse områdene er komplekse og handler om både økonomiske, fysiske og sosiale forhold (Tjomsland et al., 2016, s. 234). FUBIAK sitt mål og hensikt er dermed å tilby lokalsamfunnet sosial støtte, som retter seg mot opphopningen av sosiale problemer. Gjennom et samlokalisert og organisert hus som tilbyr befolkningen et bredt utvalg av aktiviteter.

4.3. Integrasjon i lokalsamfunnet

Dersom utgangspunktet i aktivitetshuset er en offentlig etat, som i dette tilfellet er Oslo kommune, er det viktig å systematisere den informasjonen og kunnskapen man har om det aktuelle lokalmiljøet. Ved å kartlegge lokalmiljøet kan en avdekke problemer og ressurser man ikke var oppmerksom på. Kommunale nøkkelpersoner i nærområdet innehar ofte essensiell kunnskap gjennom sine personlige erfaringer, profesjonelle roller og tverrfaglig samarbeid. Aktivitetshuset som et samorganisert tilbud er en realitet av akkurat denne systematiserte kunnskapen og tverrfaglige samarbeidet mellom ulike etater som politiet, barnevernet, utekontakten og sosialkontoret, samt gjentatte negative medieoppslag om utviklingen i området. Ut fra dette ble det etablert et tverrfaglig samarbeid mellom etatene hvor informasjonen om bomiljøet sin helhet og de psykososiale konsekvensene spesielt for barn og unge dannet vedtaket om å etablere prosjektet hvor kommunen sto for organisering, budsjett og prosjektlokalet/ evl opprustning av prosjektlokalet. Når vi bruker aktivitetshuset som et nærmiljøprosjekt eksempel er det viktig å fremheve at det er en del av en større nasjonal satsing kalt Groruddalssatsingen.

Groruddalssatsingen ble vedtatt av regjeringen og Oslo kommune som et satsingsområde i perioden 2007-2016 baseres på analysearbeid av de ulike bydelene i Oslo og deres levekår. Analyse arbeidet viste at bydeler i Groruddalen og indre øst kom dårligst ut (Skagen 2011). Hvis vi igjen ser til forklaringen på begrepene Gesell og Gemeinschaft ser vi at beskrivelsene av disse områdene faller under desintegrerte Gesellschaft områder med lav sosial kapital. På sikt var derfor Groruddalssatsingen et omfattende prosjekt som omhandlet flere bydeler i Oslo. med mål å redusere helsepolitiske ulikheter mellom bydelene ved å gi disse et fysisk, kulturelt og sosialt løft (Fyrand, 2016, s.325-326).

Områdeløftet på Furuset har anvendt flere punkter av denne strategien. Blant annet har det vært lokalpolitikere involvert i kartleggingsfasen (1) og intervensjon og ulike strategier fasen (2). Det har blitt holdt folkeavstemninger i regi av felleskapsgrupper som nabolagstyret og bydel Alna har hatt et visuelt showroom på Furuset senter. Det visuelle showrommet holdt åpen like lenge som senteret, og hadde en prosjektrepresentant fra bydel Alna tilstede for å engasjere innbyggerne og svare på spørsmål. På denne måten er bydel Alna knyttet til fase 3) samarbeid med formelle og uformelle ledere og bidrar til økt engasjement gjennom å opplyse og informere innbyggerne om prosessen. Noe som er essensielt for å finne disse nøkkel personene i lokalsamfunnet også omtalt som "uformelle ledere".

Desintegrerte lokalsamfunn har også innvirkning på vår helse. Innbyggerne i disse bydelene har et lavere utdanningsnivå enn landsgjennomsnittet og har et mer ensidig næringsgrunnlag. Ofte har de tynge fysiske jobber innenfor eks helse, rengjøring og service, på grunn av lav tilknytning til jobbmarkedet. Mange kan oppleve ulike helseplager noe som kan være knyttet flere år i det samme arbeidet, og andre psykososiale utfordringer. Barna faller fra videregående i større grad enn andre steder i landet for øvrig, og har lavere barnehage deltagelse. Utearealet, møteplasser og aktivitetstilbud bærer spor av slitasje og har behov for fysiske og sosiale oppgraderinger. Bomiljøet er preget av trangboddhet, rusproblematikk og ungdomskriminalitet (Fyrand, 2016, s. 317). Flere av innbyggerne opplever at de befinner seg i en marginaliserings prosess der de er i fare for å bli stående utenfor felleskapet (Glemmestad

et. al, 2019, s.61). Det er med denne informasjonen i ettertanke at FUBIAK blir opprettet som en samorganisert hus og tilbud, for å styrke den utsatte bydelen og dermed svekke desintegrasjon prosessen. Huset skal fungere som et lavterskeltilbud, der innbyggerne kan få sosial støtte fra vugge til grav uansett livssituasjon.

“Forutsetningen for at lokalsamfunnet skal løse problemer som ivaretagelse av barn, gamle, kriser ved sykdom og død osv. er eksistensen av et mobiliserbart sosialt nettverk.” (Holte 1973:131 i Fyrand, 2016, s.28).

Aktivitetslederen forteller at FUBIAK har en liste på rundt 250 frivillige organisasjoner som de jobber med. De fleste organisasjonene er tilknyttet frivillighetssentralen og er mangesidige. Organisasjonene bistår aktivitetshuset med deres spisskompetanse innenfor deres fagområde og har som mål å langsiktig styrke folkehelsen. Et av tilbudene på aktivitetshuset som er rettet mot folkehelse er “mannecafe” det motsatte av “kvinnekafe” som ofte tilbys flere steder. På mannecafé jobbes det med å skape et rom for menn, spesielt med minoritetsbakgrunn å snakke om sin livssituasjon og psykiske helse. Ved å komme på treff med andre menn i lignende situasjoner å prate sammen, virker det psykososialt forebyggende med tanke på mental helse.

FUBIAK står beredt med personal eller annen frivillig organisasjon med spisskompetanse på fagområdet, om det skulle gjelde helse, arbeid eller økonomi. En annen frivillig organisasjon aktivitetshuset jobber tett med er Røde Kors. De bistår huset med alt fra leksehjelp til norsk språktrening. Tiltakene (?) retter seg spesifikt mot å bedre resultater i skolen og utdanning, som langsiktig vil være ressursstyrkende. Ifølge aktivitetsledere *“Det er jo på en måte et tiltak som gjør at noen lettere kan få seg jobb fordi de kan vise sin frivillige innsats, pluss at de får kompetanse hele veien.”* Kanskje det viktigste tilbudet aktivitetshuset tilbyr er deres egen organisasjon de unge frivillige. De unge frivillige går ut på at den eldre ungdommen kommer til en type arbeidspraksis program på huset. Huset setter de i en posisjon til å prøve seg på en del oppgaver innenfor de ulike tilbudene, samt smake på ansvar og tilegne seg erfaring på CV en sin. Ved å la ungdommen i samarbeid med veileder stå i regi for ulike aktiviteter og temakvelder oppnår de reell læring og kompetansebevis. Av tilbud rettet mot å minske kriminalitet er det hovedsakelig:

“Veldig mye av klubbarbeidet og ungdomsarbeiderne som driver det forebyggende arbeidet. Der de hele tiden får de interessert i aktivitet og gir dem kule fritidsaktiviteter å engasjere seg i. Vi har Brother og Sisterhood grupper hvor de tar inn ungdomsgrupper til samtalegrupper, hvor de liksom kan dele trygt, om utfordringer og vanskeligheter. Ikke minst har vi et bredt samarbeid med hele byen og SaLTo* nettverk så vi er samkoordinert mange steder.” SaLTo “vet hva som rører seg hvor ikke sant og kan sette inn tiltak som ikke bare funker her, men funker også i miljøet flere steder. “Så man får liksom tenke helhetlig.”

* (SaLTo er et samarbeid mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt for å forebygge kriminalitet og rusmisbruk blant barn og unge).

Som lederen forteller i hans utsagn, har de et bredt spekter med aktiviteter for å nå ut til alle aldre, men målrettet for å takle problematikken i levekårs utsatte bydeler. Aktivitetshuset har

også et mer åpent tilbud der deltakere med bruk av bibliotek kortet sitt kan være selv etter at personalet har gått. Mer åpent tilbudet er med på å øke tilgjengeligheten for innbyggerne på Furuset omegn, og styrke følelsen av eierskap til huset.

Jeg vil fremheve noen av disse tilbudene og se de i lys av hva de tilbyr innbyggerne i bydelen. Det første tilbudet som slo meg som svært interessant var "mannecafe" tilbudet deres, som er det motsatte av konseptet "kvinnecafe" som ofte tilbys flere steder. Vi er kjent med at kvinner ofte er flinke til å organisere seg selv og forme diverse støttegrupper i mange tilfeller vil de også bære preg av kvinners interesser, som vil være vanlig da de et dannet rundt en felles interesse (Fyrand, 2016, s.334).

Om vi ser til samfunnsdebatter er vi kjent med at menn ikke er like flinke å organisere seg selv, å forme støttegrupper eller søke hjelp i disse støttegruppene. Hens oppstår samfunnsdebatten rundt menns integrasjon i samfunnet, temaet selvmord og hvorfor menn topper selvmordsstatistikken i Norge? (Fyrand, 2016, s.34) På mannecafeen i FUBIAK jobbes det med å skape et rom for menn spesielt med minoritetsbakgrunn å snakke om sin livssituasjon og psykiske helse. Når vi ser til teori kapitlet mitt om desintegreerte lokalsamfunns innvirkning på vår helse, ser vi at norske undersøkelser viser at desintegreerte samfunn har innvirkning på vår helse på en slik måte at det *"tyder på at ustabile lokalsamfunn, preget av rask sosial endring eller oppløsningstendenser, øker hyppigheten av psykiske helseproblemer, kanskje ikke minst hos barn og unge"* (Dalgard mfl. 1988:19). I lokalsamfunn preget av høy grad av mobilitet, innflytning/utflytning og en ensidig inntektskilde vil barn og unge ha størst hyppigst av atferdsforstyrrelser (Fyrand, 2016, s.316). I enkelte tilfeller førte også situasjonen i lokalsamfunnet til frustrasjon med tanke på oppnåelsen av psykososiale behov for kontakt, selvrealisering og kontroll over egen livssituasjon (Fyrand, 2016, s.317).

Desintegreerte lokalsamfunn har som diskutert i kapittel 2 innvirkning på vår helse. Som sosialarbeider i møte med disse mennene på mannecafeen kan en forestille seg hvilke ulike problemer og livssituasjoner de og deres familier står i. I mange kulturer er også dette med psykisk helse og det å stå ovenfor mentale utfordringer svært tabu belagt tema. Da kan du forestille deg hvor vanskelig det er som en minoritetsmann og ikke bare innse at en har et "problem", men og så søke hjelp i offentlig støtte systemer. Dalgard (1980) sin *"Oslo-undersøkelse"* viser at innbyggerne i de nye drabantbyene er preget av *sårbarhetsfaktorer* som baserer seg på en opplevelse av fremmedgjøring og mistillit til lokalsamfunnet og dermed deres innsatser. Resultatet av *Oslo-undersøkelsen* kan da på mange måter sies å samsvare med integrasjonshypotesen til Durkheim. Durkheim og Dalgard fremhever *"sosial endring, svekking av normsystemer og fragmentering av sosiale nettverk som viktigste årsaker for utviklingen av psykososiale utfordringer og uhelse."* (Fyrand, 2016, s.317). Opprettelsen av slike mannecafeer blir da essensielt i det forebyggende arbeidet mot uhelse i utsatte bydeler, men også aktuelt andre steder i landet som et tiltak for menns psykiske helse.

I likhet med "mannecafe" har aktivitetshuset et tilbud som kalles *"Brother og Sister"*. Konseptet baserer seg på mye av det samme som mannecafe, bare at disse gruppene er rettet mot ungdommen. Tilbudet tar imot ungdomsgrupper til åpen dialog hvor de kan dele om

utfordringer og vanskeligheter rundt det å vokse opp i en utsatt bydel. Samtalegruppen fungerer som et trygt og åpent rom å dele da det er i regi av ungdommen selv og kun ungdom i rommet under dialogen. På den måten åpner man rom for å snakke om vanskelige temaer som omfatter det å være ungdom. Det kan være alt fra seksualitet, til mental helse, familiesituasjon, utdanning, økonomi og andre personlige forhold. Implisitt i gruppen er en felles forståelse for at det som snakkes om i rommet forblir i rommet. Denne måten å jobbe for faller også innenfor forebyggende arbeid mot psykisk helse, men også kriminalitet og integrering. Tilbudet gir ungdommen mulighet til å snakke om ungdomsmiljøet i lokalsamfunnet, og problemer som berører dem slik som kriminalitet. Men det kan også på mange måter fungere som en arena for å bygge et sosialt nettverk, møte jevnaldrende ungdom som har felles interesser eller er samfunnsengasjert (Fyrand, 2106, s. 26, 31-32).

I tilbudet leksehjelp tilbyr FUBIAK en plass som er stor og tilrettelagt for å gjøre lekser på, ofte på et langbord sammen med andre elever. Kompetente frivillige fra Røde kors leksehjelp eller ansatte på huset står også beredt for å hjelpe brukerne med studiehjelp. Tilbudet er i regi av Røde Kors som også står for norsk språktrening på huset. Begge tilbudene retter seg mot å bedre resultater i skolen og utdanning, samt innvandring og styrke tilknytningen til jobbmarkedet via språktrening. På den måten bidrar man til å myndiggjøre individet. Den enkeltes integrasjon evne i samfunnet blir større, da de står i en bedre posisjon til å samhandle med samfunnet medlemmer og ulike etater (Fyrand, 2016, s.34). Beboeren Una, forteller at hennes 12-åring ofte drar alene direkte til aktivitetshuset for å benytte tilbudet om leksehjelp og fritidstilbud. På denne måten opplever Una at det blir mindre bråk og sure miner rundt lekser *“Det er ikke alltid jeg har god tid til å hjelpe henne eller tålmodig. Når hun kommer hjem til middag og lekser allerede er ferdig trenger jeg bare se over.”*

Una og barna hennes bruker leksehjelp tilbudet på FUBIAK som en ekstra ressurs i en ellers hektisk hverdag. *Fordi Una ikke har de beste forutsetningene for å hjelpe barna med leksehjelp, enten på grunn av tid, personlige årsaker eller hennes akademiske bakgrunn. Henvender de seg til de kompetente frivillige fra Røde kors som er med å drive leksehjelp tilbudet. På denne måten bruker Una og hennes barn leksehjelp tilbudet på FUBIAK til å søke seg til andre med mer eller annen kunnskap enn dem. Dette kan bidra til å minske eller beste fall dette kunnskapsgapet mellom hjem og skole, som ofte kan oppstå i familier som lever i levekårs utsatte bydeler på grunn av ressurs svakhet. Det er viktig å fremheve at det kan være vanskeligere å tette dette kunnskapsgapet som oppstår mellom hjem og skole i utsatte levekårs områder. Dette er fordi det i en bydel preget av desintegrasjon med stor utflytning/innflytning, og der mange lever av en ensidig inntektskilde ikke er like enkelt å søke seg til mennesker med mer eller annen kunnskap enn en selv innehar. Dermed vil tilbud som leksehjelp og møteplasser som FUBIAK være et viktig verktøy for å minske lokalsamfunnet desintegrasjon og øke dens sosiokulturelle integrasjon. Med andre ord lokalsamfunnet på Furusets evne til å gi beboerne sosial støtte gjennom den formelle strukturen altså velfungerende møteplasser som FUBIAK. Samt den uformelle strukturen via det sosiale nettverk og den støtte funksjoner på tvers av etniske grupper, språk, verdier, identitet og tilhørighet (Fyrand, 2016, s. 316-317, 324, 330-331).*

Det er særlig et tilbud som barne- og ungdomsarbeid ved FUBIAK forteller vekker stort engasjement blant ungdommen på huset:

“Hver sommer pleier vi å ha «sommeransatte» som jobber her i feriemånedene. De er delt inn i forskjellige puljer der noen jobber tre uker, så kommer den andre puljen og jobber de tre neste også videre. Når de får arbeidserfaring så observerer de direkte hva det er vi jobber med, og hvordan vi jobber. Det kan jo egentlig endre deres mening, men da har de i hvertfall verktøyene til å ta informerte valg.”

Tilbudet er koblet aktivitetshuset egne frivillig organisasjon som heter “unge frivillige”. Hver sommer velger fagleder ut noen av de eldre ungdommene fra programmet til å jobbe som betalte sesong arbeidere. Beslutningen blir av og til tatt i samarbeid med NAV for å kartlegge hvem som har behov for arbeidskompetanse, de vektlegger de som ikke har arbeidserfaring så flest mulig kan få en referanse fra jobblivet. Informant utsagnet viser at husets mest interessante tilbud er deres egen organisasjon “unge frivillige”, tilbudet går ut på et arbeidstreningsprogram for den eldre ungdommen. Huset setter de in en posisjon til å prøve seg på en del ulike oppgaver innenfor de ulike tilbudene. Samt smake på ordentlig ansvar og tilegne seg erfaring på CV en sin. Ved å la ungdommen stå i regi for ulike aktiviteter og temakvelder oppnår de reell læring og et kompetansebevis. Tilbudet faller innenfor fritidsklubbens arbeid og retter seg mot å minske kriminalitet gjennom å styrke og skape reelle muligheter for ungdommen. Arbeidet samsvarer også med områdeløftet sine nasjonale målsettinger som nevnt i kapittel Hva er områdeløft?

5.0 Hvem er, og hva bruker innbyggerne i bydelen FUBIAK til?

Problemstilling 2)

“Hvordan opplever innbyggere som bruker aktivitetshuset at det bidrar til å bedre livet deres?

Med denne problemstillingen vil jeg undersøke FUBIAK som en møteplass og offentlig rom, og hvordan innbyggerne i bydelen bruker tilbudene på aktivitetshuset. Hvorfor de bruker dem og hvordan de opplever nytteverdien?

Fokuset mitt i problemstilling 2) er på innbyggerne som benytter seg av tilbudene på FUBIAK. Deres historier og undersøke aktivitetshuset sin nytteverdi ved å bruke Bourdieus kapital teori. Dette er fordi den andre problemstillingen tar for seg deltakernes opplevelser og erfaringer, og tar for seg utfordringer på et individ nivå samtidig som det gir forståelsesgrunnlag for aktør/struktur perspektiv (Fyrand, 2016, s.40-41).

5.1. Hvem bruker FUBIAK?

“Ungdommen har behov for et sted og en møteplass” “Men så observerte de jo at de hadde slike slike kafe-aktige møteplasser, men mange barn og ungdom som bare kom og hang på biblioteket.”

Etableringen av aktivitetshuset som et samorganisert tilbud startet i 2016, men prosessen har vært i gang lenge før det. Deichmann bibliotek har vært her i et titalls år og har tilegnet seg kunnskap om bydelen, nærmiljøet, menneskene og utfordringene. Utfordringene varierer fra sted til sted, men i den gitte bydelen er det levekårsproblemer som er mest fremtredende. Dette innebærer helse, økonomiske, kulturelle utfordringer, trangboddhet, kriminalitet og integreringsproblematikk.

“Man observerte bare av å være til stede at her er det barn og unge som trekker mot de møteplassene vi har, og da kom jo ideen om at ok da kan vi jo være på samme sted. Det vi får til da er et tilbud som går frivillig på samme sted, og et tilbud som når veldig mange forskjellige aldersgrupper. Vi får hatt åpningstider som gjør at vi har et tilbud hver dag hele uken utenom søndager, og vi har alltid ansatte som er disponible til de ulike målgruppene.”

Tidligere i analyse kapittelet sosial støtte fra vugge til grav forklarte jeg hvordan FUBIAK ikke jobber målrettet mot en brukergruppe til tross for at de har en tung satsning på barn og unge. Dette hang i tråd med at aktivitetshuset hadde etablert seg i en bydel der innbyggerne opplever store levekårsforskjeller. Videre rettet vi oppmerksomheten mot betydningen av “relativ fattigdom”, og hvordan det påvirker mennesker sosiale og økonomiske forhold. Lederen av FUBIAK forteller hvordan bydelen ungdom har et behov for et sted og en møteplass. Av tidligere erfaring opplevde de at ungdommen bare hang på “cafe-aktige” møteplasser og gamle Deichmann.

Ut ifra tidligere observasjoner visste de at offentlige rommene de allerede hadde i bydelen ble brukt, men ikke på en “produktiv” måte. Ut ifra det kommer tanken om å møte ungdommen på det stedet de er, og investere i fysiske, moderne og sosiale opprustninger. Om vi ser til teorikapittelet hvor bor du trekkes det frem betydning av boligen. Hvordan det rent praktisk er et sted å ha tingene sine, et sted å hvile, men også en sosial arena der man selv kan legge premisser for hva som skal skje og hvem som skal være der. De fleste ville sagt at hjemmet er

det stedet man tilbringer mest tid i hverdagen, og at hjemmet i sammenheng med sosiale og fysiske forhold fremmer eller hemmer egen livsutfoldelse. For de av ungdommen som er berørt av levekårs utfordringer på en slik måte der de opplever at boligen har dårlig standard, trangbodhet eller av annen grunn opplever sjenanse rundt boligen vil behovet for andre sosiale arenaer slik som FUBIAK være større (Brodtkorb & Rugkåsa, 2007, s. 18).

Ungdomsklubben på aktivitetshuset er det som drar til seg definitivt flest brukere, klubben er for femte til tredje videregående klasse per dags dato. Det har blitt tatt i betraktning at eldre ungdommen kanskje ikke vil "henge sammen" med de yngre barna og deretter utvikle en kjernetid for hver aldersgruppe. Fra 13:00-17:30 er kjernetiden til junior som er fra femte til sjuende klasse, og fra 17:30-21:00 er kjernetiden for ungdommer. Av barn og ungdom som deltar er det et flertall av gutter enn jenter og barn ungdomsarbeidere forteller slik. *"Jeg tror faktisk innvandrere bakgrunnen har mye å si der". For jeg tror ikke det er mange jenter som får lov å være ute til sent på kvelden, men gutter er litt omvendt. De har mye mer tillatelse og frihet der."*

På grunn av studiet avgrensninger har jeg ikke intervjuet barn og ungdom under 18. Men en av barn og ungdomsarbeiderne på huset har bidratt med å gi et innblikk i hvordan brukergruppen barn og ungdom benytter seg av aktivitetshuset. Dette er viktig fordi fritidsklubben på FUBIAK er det som klart drar til seg flest brukere. Den ansatte forklarer videre hvordan de har tatt i betraktning aldersspennet blant brukerne og dermed skapt en kjernetid for hver av gruppene, basert på alder. Dette er for å gjøre møteplassen attraktiv for både barna og ungdommen, men også psykososialt å tilrettelegge for aldersadekvat livsutfoldelse (Brodtkorb & Rugkåsa, 2007, s. 18). Det er interessant å bemerke seg at den ansatte fremhever at det er en majoritet av gutter som bruker fritidsklubben uavhengig av kjernetid. Dette kan skyldes flere grunner. Men i tråd med den ansatte sin hypotese, at flere av jentene sin kulturelle bakgrunn legger begrensninger for deltagelse. Mens guttene opplever mer frihet til tross for å ha samme kulturelle bakgrunn. Ofte kan dette skyldes at foreldrene er mer beskyttende ovenfor jentene og oppfatter dem som det "svakere kjønn", altså mer sårbare. Konsekvensene av denne oppfatningen kan ofte lede til økt sosial kontroll over jentene, som gir utslag på deltakelsen deres på ungdomsklubb tilbudet.

5.2. Hvorfor oppsøker barn og unge FUBIAK?

"Som sagt kommer barna ofte stort sett for å ta en prat med oss." "Barna og ungdommen begynte snart å se på meg som et slags forbilde eller rollemodell, noe som viste at arbeidet jeg la ned fungerte. Når jeg jobber her prøver jeg å være her for dem, de trenger trygge voksne og derfor prøver jeg å være så synlig som mulig."

Ofte så kommer barna og ungdommen med den intensjon å skulle bruke de sosiale tilbudene på aktivitetshuset, men ofte finnes det et underliggende behov for å snakke med en voksen om alt og ingenting. Det understrekes viktigheten av det å være en synlig, trygg, voksen blant barna og ungdommen.

“Det kan være hva som helst! Jeg har jo faktisk noen av ungdommen på sosiale medier og de kan plutselig sende meg en melding klokken to på natta. I prinsippet så er jeg ikke på jobb den tiden, men jeg nøler ikke med å svare fordi jeg vet hvor mye det betyr for dem. Det kan være alt fra ungdom som skal kjøpe sko fra en selger på nett og spør min mening. Jeg vil kunne hjelpe de med alt jeg kan hjelpe de med, fordi når jeg var barn og ungdom så manglet jeg det. Jeg hadde ikke trygge voksne jeg kunne stille spørsmål til og det er en av grunnene til at jeg gikk elektro, det var ingen som veiledet meg ordentlig.”

“Det er veldig vanskelig for barn og ungdommer å se hva de er genuint flinke på og ikke. Det forstår man ofte litt senere, men hadde de hatt flere trygge voksne som ansatt kunne de vært en del av valget til ungdommen. De kunne hjulpet deg til å se hva man realistisk kan jobbe som, og hva du er egnet for.” “Noe annet som er spennende er at flere og flere vil bli barn og unge arbeidere og utdanne seg videre, på grunn av de «trygge voksne» de møter når de er yngre. De sier at barn og ungdomsarbeiderne gjør en god jobb og ofte velger barna forbilder/rollemodeller fra de ansatte. Flere har gått videre til å studere pedagogikk, sosialt arbeid og andre relevante bachelor og masterstudier, de uttrykker at de fant veien dit via ansatte i bydelen.” “Flere kommer tilbake og spør hvordan de kan få jobb på huset eller bli engasjert i nærmiljøet.”

Dialogen mellom den ansatte og brukerne har som regel ingen formelle krav til temaet, lengde osv. I noen tilfeller har de ansatte kontakt med brukergruppen utenom jobb som for eksempel på sosiale medier som Facebook og Instagram. Implisitt i den forståelsen er at det er tillatt når barnet eller ungdommen initierer kontakt. Barna og ungdommens henvender seg til de ansatte i situasjoner de kunne trenge hjelp eller råd. I noen tilfeller kan det kanskje være ting de ikke kan spørre om hjemme. Den ansattes oppgave er å veilede barnet eller ungdommen under samtalen til å ta informerte, selvstendige valg uansett hvilken situasjon de skulle stå ovenfor. Han forteller videre hvordan ungdom har vanskeligheter for å bedømme hva de er genuint flinke på, og hvordan en trygg voksen og fri veiledning kunne hjulpet han selv ta et mer selvstendig valg om utdanning i oppveksten.

Teoretikeren Bourdieu er opptatt av å avdekke ikke-kjente og miserkjente former for makt og dominans i samfunnslivet (Aakvaag, 2012, s.148). Ut ifra det objektivistiskebruddet hevder han at aktøren i vårt tilfelle “ungdommen” ikke har adekvat kunnskap om de strukturelle og overordnede betingelsene som de er underlagt. Bourdieu understreker at feiloppfatninger og uklarheter ligger til grunn for dette. Først og fremst tror de fleste at de er frie i den forstand at de selv velger sin utdanning, yrke, venner, smak og så videre (ibid). Bourdieus habitus begrep forklarer hvordan dette ikke nødvendigvis stemmer (Aakvaag, 2012, s.150).

5.3. Hvordan de ulike målgruppene benytter aktivitetshuset til å styrke deres kapital?

“Det er viktig at barna får utforsket nye ting og steder så de kan få en smakebit eller den følelsen av et “annet liv.” “Det meste går til barna.” Hvert år får aktivitetshuset et årlig pengebudsjett som de skal forvalte på vegne av Oslo kommune, store deler av summen går til barna og ungdommen

på fritidsklubben. Noen av de økonomiske midlene går til å kjøpe inn nytt utstyr til aktiviteter og holde stedet innbydende for deltakerne på fritidsklubben. Huset kjøper blant annet inn diverse spillkonsoller, biljardbord og bordtennis, men også større elektroniske kjøp som projektor og verktøy for musikkstudio.

Det andre sosiale tilbudet som står frem, er sommerturene som arrangeres. Sommerturene til utlandet som for eksempel fornøylesparken Liseberg i Sverige er de som vekker mest engasjement! Ungdomsarbeideren forteller at

“Det er kjempeviktig fordi mange barn fra denne bydelen reiser sjeldent eller aldri til utlandet.” Sommerturene er nesten fullt dekket av Oslo kommune og deltakerne trenger kun å betale en liten egenandel. Det gjør turen nærmest gratis og deltakerne trenger ikke bekymre seg for kost eller losji. “Nå vet jeg ikke hvordan barna sin relasjon er til deres familier. Men det kan jo være familier som har dårlig økonomi og dermed ikke kan reise til hjemlandet eller sparer midler til å reise til hjemlandet hvert fjerde år. Det blir en stor påkjenning for mange av barna de har ofte familie i hjemlandet samtidig som de har familie i Norge. Når vi sjekker gjennom prioriteringslisten til hvem som reiser, sjekker vi gjerne hvem som har reist tidligere med oss eller har vært på ferie med familien i år. I år var for eksempel veldig vanskelig fordi det var mange som reiste med oss, men også en del som ble igjen. Da tenker man da, vi tar en prat med barna og undersøker hvem det er nyttig for å reise. For eksempel prioriteres eldre ungdom ofte de som tilbudet går ut for de på 18, vi prøver å gi de en fin avslutning på videregående løpet og huset. De er ofte brukere som nærmest har vært her i alle år og fortjener en god avslutning, så de gode minnene de kan beholde resten av livet. Vi var i Liseberg for to måneder tilbake og det er fortsatt snakk om det på huset, det er det vi er ute etter at turen setter spor”. Andre tilbud som ellers trekker til seg mange deltakere er utfluktene og aktiviteter der det serveres gratis mat som grill turer, pizza og bake kvelder. Samt kurser der deltakerne har mulighet til å lære håndverk, som sy kvelder eller barbershop som var en hit overfor guttene. “Vi må huske at alle er forskjellig og har interesse for forskjellige ting, det vil alltid være noen som liker seg bedre i et hjørne med en bok enn på dansegulvet.” Men som regel er spillkonsoller veldig populært blant guttene mens jentene spiller mer kort, brettspill, quiz og slikt.”

Sommerturene er en mulighet for barna og ungdommen og tilegne seg nye opplevelser, erfaringer og læring. Spesielt er det viktig for de av dem som ellers uten tilbudet ikke hadde fått tilgang til slike sosiale aktiviteter gjennom deres familie eller eget sosiale nettverk, på grunn av økonomiske forhold eller andre grunner. Den ansatte forteller hvordan det år etter år er flere som ønsker å være med på turen enn de har tilgjengelig plass og budsjett. Dermed fremhever etterspørselen blant brukerne også behovet for slike utenlandsturer, som mange vil si er en relativt vanlig opplevelse for mange andre jevnaldrende barn og ungdom i Norge. Når dette skille oppstår mellom andre barn i Norge og barn og unge som ikke har opplevd “alders adekvate” eller tilsynelatende “normale” opplevelser snakker vi også om en form for sosial eksklusjon. Bourdieu forklarer dette skille nærmere ved å beskrive klassestrukturer ut ifra det sosiale rommet og at klassen du hører til handler om hvor mye kapital du innehar. Det “sosiale rommet” menes et univers av grunnleggende sosiale, kulturelle og økonomiske eksistensvilkår som han sammenfatter som “det sosiale rom” (Dahlgren & Ljunggren, 2010, s. 112). Kapital i denne sammenhengen dreier seg om makt, i den forstand at kapital betraktes

som en ressurs som det konkurreres om blant individer og grupper i samfunnslivet (Aakvaag, 2012, s.151).

På et overordnet metodisk nivå kan man si at kapital begrepet er en systematisk og teoretisk sammenhengende beskrivelse av hvordan nedarvede kulturelle goder er med på å definere forholdet mellom ulike sosiale grupper og individer. Forskjeller mellom jevnaldrende barn og fritidsklubb brukernes eksistensvilkår vil gi opphav til ulike habitusformer/ handlingsformer, som jeg forklarte i kapitlet hvorfor barn og unge oppsøker FUBIAK. Med andre ord ved å ta med barna fra den utsatte bydelen på utenlandstur og lære de å kjenne igjen, sette pris på og beherske høykulturen i et samfunn, er FUBIAK med på å minske dette klasseskillet mellom barna fra den utsatte bydelen og andre jevnaldrende barn og unge. Bourdieus undersøkelser viste at kulturell dannelse sosiologisk sett fungerer på samme måte som kapital gjør i pengeøkonomien hvor man snakker om en form for eksklusiv ressurs eller kapasitet som visse familier har og andre ikke (Esmark, 2006, s. 87).

5.4. Utdanningskapital, sosial mobilitet og sosial reproduksjon

I Norge er utdanning en universell rett, og lovpålagt til en viss alder. Derfor kan skolen ofte sees på som en arena hvor alle elevene deltar og stiller likt. Sannheten er at dette er feil og det er en konkurranse der noen elever stiller med dårligere sjanser enn andre (Hjellbrekke og Korsnes, 2006, s. 99).

En som ofte benytter seg av aktivitetshus tilbudet er en mor i midten av 30 årene, heretter omtalt som Una. Una er opprinnelig fra Polen og bodd i Norge i mindre enn ti år hvorav hun har vært bosatt i bydelen i seks av dem. Barna til Una er født og oppvokst i Norge, men i et minoritetsspråklig hjem. Søsknene snakker henholdsvis Polsk og Norsk. Da dette har vist seg å påvirke barnas leseforståelse bestemte hun seg for å begynne å ta med barna aktivt på biblioteket for å styrke leseferdighetene deres. *“Etter vi har kommet hit et par år ser jeg barna mine har blitt mye gladere i å lese dette tror jeg er fordi de har blitt flinkere til å lese.”*

En annen besøkende er universitetsstudenten i midten av 20 årene, heretter omtalt som Ghebre. Ghebre er opprinnelig fra Eritrea, men født og oppvokst i bydelen som gjør at han er godt kjent med bydelen og personlig følt på utfordringene rundt levekårsutsatte områder. I hverdagen skriver Ghebre en masteroppgave innenfor ingeniørfaget og det er i den anledning jeg møter på han med kompisen sin, der de sitter i aktivitetshuset og jobber med hver sin oppgave.

“Etter de pusset opp har det blitt veldig fint her. Det er lyst og moderne med masse forskjellige sitteplasser.” “Jeg kommer hit ofte for å lese på grunn av studiet, men av og til kommer jeg på tema eller litteraturkvelder som handler om politikk og samfunn.”

Ved siden av studiet bruker han ellers mye av tiden sin på å jobbe i en telebutikk for å få økonomien til å gå rundt. Til tross for at han har en deltidsstilling jobber han opp mot 50%, noe han har gjort gjennom hele studieløpet. *“Jeg jobber så mye fordi det er dyrt å bo i Oslo. Jeg har*

fremtidsplaner om å kjøpe egen bolig også, og da vil jeg ikke ha så mye studiegjeld. Dessuten så dekker studielånet nesten bare leia hvis du bor sentralt i Oslo.”

Andre innbyggere som også bruker FUBIAK på en kapitalbyggende måte er Ghebre og Una. Una forteller om hennes barns utfordringer med å være minoritetsspråklig og hvordan det har gått utover deres leseforståelse. Etter å ha begynt å ta de med aktivt på biblioteket opplever hun en endring i barnas entusiasme for lesing og dermed også deres leseforståelse. Ghebre forteller at han opplever huset som moderne og behagelig og derfor et attraktivt sted å studere. I essensen bruker begge informantene huset på en kapital byggende måte i form av å oppsøke stedet for læring. Barna til Una sine utfordringer som minoritetsspråklig og med leseforståelse har store sannsynligheter for å påvirke deres evne for å oppnå læring på skolebenken. Ved å bruke FUBIAK på en slik måte vil det virke brannslukkende, men også forebyggende for å bedre forutsetningene for å oppnå læring på skolen, men også andre steder i livet som for eksempel jobb.

Når Bourdieu snakker om kulturell kapital omfatter dette utdanningskapital også. Utdanningskapital som er noe mer formelt enn det som handler om dannelse og “høy smak”. Utdanningskapital består i kunnskap som det å ha formelle utdanningstitler som er tilegnet via skoler og universiteter, som for eksempel bachelorgrad eller mastergrad. Ved at Una bruker biblioteket som et verktøy for å bedre barnas leseforståelse er hun med å styrke deres forutsetninger for å oppnå læring og senere tilegne seg utdanningskapital. Om vi ser videre til Bourdieu “det sosiale rommet” vil dette bidra til at barna til Una stiller sterkere i kampen om ressurser altså mer kapital, som eksempel økonomisk kapital (Aakvaag, 2012, s.151).

I forlengelse av kapitalteorien vil jeg se Ghebre og Unas bruk av aktivitetshuset i lys av sosial mobilitet og klassereisebegrepet. Det kan oppfattes at både Ghebre gjennom hans jakt på å oppnå utdanningskapital, og Unas kamp for å bedre barnas læringsforutsetninger er interessert i å bedre egen og barnas posisjon i livet. Begrepet sosial mobilitet beskriver denne prosessen som hvorvidt skiller holder seg ved like eller endrer seg fra generasjon til en annen, samt hvordan enkeltmenneske erfarer og stiller seg til disse skillene. Sosiale posisjoner kan forstås som en indikator på hvor åpent eller lukket et samfunn er.

Dersom man finner ut at posisjoner i samfunnet i stor grad går i arv fra foreldre til barn, er samfunnet relativt lukket med lite innslag av sosial mobilitet, karakteristikken til sosial reproduksjon. Motsatt vil et samfunn med lite sammenheng mellom foreldre og barn sine posisjoner indikere et åpent samfunn med mer omfattende former for mobilitet (Hjellbrekke & Korsnes, 2006, s. 9- 10). I Norge er et av de viktigste verktøyene for mobilitet å dermed “bryte” sirkelen av sosial reproduksjon gjennom utdanningsoppnåelse. Det å investere i den enkeltes evne til å lykkes på skolen vil dermed bli det viktigste i kampen om kapital og økt velstand (Glimt fra Groruddalsatsingen, 2007-2016, s. 203).

5.5. FUBIAK som et attraktivt offentlig rom

“Ali”

En gjenganger på FUBIAK er en eldre mann i slutten av 60-årene, heretter omtalt som Ali. Ali er opprinnelig fra Pakistan, men har levd større deler av sitt voksne liv i Norge, spesifikt Groruddalen. Dette gjør at han er godt kjent med bydelen og personlig observert lokalmiljøet i endring over tid. *“Jeg har mye fri og alene tid fordi jeg ikke jobber, da er det koselig å komme her å møte andre folk. Noen ganger kjøper jeg kaffe og ser på barna leke. Andre ganger sitter jeg og leser gratis avis, låner bibliotek, pc eller printer.”*

Ali tar gjerne turen innom Aktivitetshuset flere ganger i uken, som oftest på dagen fordi det er da han er mest aktiv. På dagen er det ofte roligere fordi barna ikke har sluttet på skolen enda, det gjør at flere av de eldre brukerne av aktivitetshuset velger å være gjengangere på denne tiden av døgnet. Som pensjonist bruker Ali aktivitetshuset som en form for lavterskel dagtilbud, han utdyper at det motiverer han å komme seg ut når han har et sted å dra til. Ofte kan du finne han sittende i inngangsområde til biblioteket som ser ut og fungerer som en type lobby. Lobbyen har en behagelig sittegruppe som skal inspirere til sosial samhandling

“I koronatiden stengte de aktivitetshuset en periode på grunn av smittefare, det var veldig kjedelig plutselig var det ingen å prate med eller gå!” Under koronapandemien stengte senteret ned i lenger perioder for å begrense smittefaren mellom brukerne. Etter engasjement fra hele landet og tilbakemelding fra brukerne ble Aktivitetshuset delvis gjenåpnet for publikum.

“Jeg drar av og til på kafeen på senteret. Den er bra også med masse forskjellig kaker og mat å velge mellom, men det er alltid mange ungdommer som henger og bråker. Derfor liker jeg å komme hit mest.” *“Barna mine pleide å komme hit før, da var de små barn. Før var det bare Deichmann her.”* Barna til Ali som i dag er voksne har vært gjengangere på det som da var Deichmann, siden de var små barn. Barna dro ofte på utflukter med barnehage og skole, og ble derfor introdusert og godt kjent med tilbudet på biblioteket som har operert på samme lokasjon i litt over 40 år.

“Una”

“Barna elsker å komme hit!” Una besøker aktivitetshuset minst en gang i uken som regel på en fredag eller i helgene fordi det er da hun har best tid. Med seg har hun som oftest med de tre barna hennes de liker å komme til aktivitetshuset for og bruke bibliotektilbudet, og låne bøker som de leser i fritiden sin. *“Det er bra å ta med barna hit, de får lov å leke alene samtidig som de lærer. Det gir meg litt tid alene som er vanskelig og få med små barn.”* Aktivitetshuset ligger relativt nær hjemmet til Una, men i en hektisk hverdag med barn som går på skole, gir det altfor liten tid å utforske alt aktivitetshuset har å by på. Når Una først tar med seg barna liker hun å gi de frie tøyler da hun opplever det som enn veldig trygg arena for barna. *“Det er alltid voksne som passer på å kan hjelpe deg her, i tillegg så er alt åpent og man kan se alle.”* Alle som kommer til Aktivitetshuset for hjelp hvis de oppsøker en ansatt, om det skulle være til å finne en bok, logge seg på bibliotek pc eller finne informasjon om et annet tilbud. Arealet er tilrettelagt på en slik måte at hele under og over etasjen er synlig fra alle kanter bortsett fra hobbyrommene. Når

barna er i aktivitet tar ofte Una seg en skikk rundt biblioteket selv, leser en avis og i visse tilfeller forteller hun at hun løper ærender som handle også videre.

Både den eldre mannen Ali, og mammaen Una, beskriver hvordan FUBIAK som et offentlig rom i lokalsamfunnet gjør det mulig og enklere å tre ut ifra privat atmosfære og inn i samfunnet. Dette er et av funksjonene til offentlige rom (Bergsli et al., 2019, s. 34). Una blant annet forteller hvordan den sentrale plasseringen til aktivitetshuset på Furuset senter gjør det gunstig å velge huset, da plasseringen har dagligvarebutikker og gode kollektiv forbindelser som gjør det lett fremkommelig og tilgjengelig. Kapittelet om sosiokulturell integrasjon vs. desintegrasjon i lokalsamfunnet beskriver hvordan problemer i den formelle strukturen som dårlige service og kollektivtilbud i større grad gjør det vanskelig å tre inn i samfunnet. Dette kan føre til minskning i kontakten og samværet mellom beboerne i bydelen. For Ali som er slutten av 60 årene vil lett fremkommelighet påvirke hans mulighet til å komme seg til FUBIAK. Mens for Una og hennes barn, som gjerne kommer sporadisk og senere på dagen og kveldene. Vil tilgjengeligheten samt fremkommeligheten, i større grad påvirke deres mulighet for å velge å bruke det offentlig rommet.

Som pensjonist bruker Ali aktivitetshuset som en form for lavterskel dagtilbud, han utdyper at det motiverer han å komme seg ut når han har et sted å dra til. Bourdieu som er opptatt av å avdekke ikke kjente former for makt og dominans i samfunnslivet hevder ut ifra det objektivistiskebruddet at mennesker ikke har adekvat kunnskap om de overordnede strukturelle betingelsene som de er underlagt (Aakvaag, 2012, s.148). Feiloppfatninger og uklarheter gjør at de fleste tror de er frie i den forstand til å velge sin utdanning, yrke, venner og smak uten at dette nødvendigvis stemmer (Aakvaag, 2012, s. 150). Habitus forklarer hvordan kroppsliggjorte disposisjoner regulerer hvordan vi handler, vurderer og oppfatter. Sannsynligheten for at mennesker handler på forut bestemte måter, i dette utelukker vi ikke for at mennesker har handlingsfriheten til å søke seg til informasjonskilder (Aakvaag, 2012, s. 160).

Det kan argumenteres for at premissene aktivitetshuset er bygget under som plassering, fremkommelighet og tilgjengeligheta for innbyggerne på Furuset og andre steder i bydelen som ikke har aktivitetssentre, vil øke sannsynligheten for at de velger å bruke FUBIAK. Dette er fordi disse premissene kan beskrives som Bourdieus miskjente former for makt og de overordnede strukturelle betingelser som innbyggerne på Furuset er underlagt. Ved at Alna bydel bevisst har planlagt og utbygget huset med innbyggerne på Furuset og deres strukturelle betingelser i tanke, påvirker de innbyggernes evne, mulighet og potensiale til å besøke aktivitetshuset og bedrive visse aktiviteter. På denne måten er bydel Alna og den offentlige rommet med på å styrke individets kapabilitet til å oppnå et bedre liv, og evne til å delta i demokratiet og kampen om kapital (Bergsli et al., 2019, s. 32).

Koronatiden presenterte utfordringer for mange blant annet på grunn av helseutfordringer som pensjonisten Ali snakker om. På grunn av økt smittefare stengte FUBIAK og mange andre sosiale tilbud ned som gjorde at det direkte påvirket menneskers evne til å sosialisere seg selv

utenfor hjemmet. Mennesker er sosiale fysiske vesen av natur og har et iboene behov for relasjon med andre mennesker. Når strukturelle betingelser som nasjonale reguleringer gjør at dette blir vanskelig eller umulig påvirker det mennesker negativt. Lite eller ingen relasjon med mennesker og innskrenkning av fysiske areal har en tendens til å påvirke menneskers psykiske og fysiske helse, fordi muligheten for utfoldelse blir liten eller i verste fall borte. Mennesker som sosiale vesen har et behov for å erfare og uttrykke oss med andre i tillegg til å føle den kroppsligjorte følelsen av mangfold (Bergsli et al., 2019, s. 30, 33).

Som et resultat av denne innskrenkingen forteller Ali at det plutselig ikke var noen å prate med eller steder å gå, følelsen av tap av relasjon og fysisk areal kan nærmest beskrives som en form for ensomhet. Ensomhet kan bidra til passivitet i mennesker og flere kan fortelle om hvor vanskelig det var å komme tilbake til vanlig rutine og påkjenninger på egen psykiske og fysiske helse.

Una derimot forteller om hvordan den trygge atmosfæren på FUBIAK tillater henne friheten til å ta seg alene tid i en ellers hektisk hverdag som små barns mor. Alene tiden gjør det mulig for henne å styrke sin egen psykiske helse ved å gi tid og rom til å engasjere i egne interesser som å lese en bok, eller slappe av i lesestolen mens barna utforsker. På denne måten kan en hevde at aktivitetshuset som et offentlig rom er med på å påvirke innbyggerne på Furuset kapabilitet til å tilegne seg sosial kapital, samtidig som det har en demokratiserende effekt fordi det er et gratis lavterskeltilbud.

6.0. Konklusjon og avsluttende refleksjon

I denne studien var formålet å undersøke hvordan et aktivitetshus i en levekårsutsatt bydel, jobber for å møte målet til områdeløftet. Som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. FUBIAK er et aktivitetshus på Furuset som faller under betegnelsen offentlig rom, da tilbudet er gratis og åpent for det allmenheten. Huset som åpnet i 2016 er et resultat av et nytt samlokalisert tilbud, mellom Deichmanske- bibliotek, ungdomssenteret og frivilligheten. Tilbudet som er underlagt bydel Alna er en del av et større områdeløft kalt Groruddalssatsingen, og skal bidra til å møte de sentrale målene som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling i en utsatt bydel. I denne sammenhengen har mine forskningsspørsmål hvert aktuelle. I den første har jeg sett på hvilket aktivitetstilbud FUBIAK tilbyr lokalsamfunnet, i form av sosial støtte rettet mot å bedre levekår, bomiljø og samfunnsutvikling. Deretter sett på hvordan innbyggerne bruker aktivitetshustilbudet og hvordan de opplever nytteverdien.

Funnene som er gjort i dette studiet viser i den første analysen hvordan utsatte bydeler ofte er preget av desintegrasjon. Teorien beskriver desintegrasjonsprosessen som negative prosesser i den formelle og uformelle strukturen, kjennetegnet av oppløsning i sosial kommunikasjon og samhandlingsstrukturer blant innbyggerne. Dette gjør at det tidligere har vært vanskelig å rekruttere nøkkelpersoner fra lokalsamfunnet som fremstår som uformelle ledere på aktivitetshuset. Derimot ser det ut som dette har endret seg blant de unge i lokalmiljøet, samfunnets økte etterspørsel etter kompetanse har gjort at unge er mer engasjerte i nærmiljøprosjekter. Konsekvensen av desintegrasjon er en desto lenger ventetid før oppstart av nærmiljøprosjekter som FUBIAK. Den formelle lederen fremstår som leder på grunn av sin faglige kompetanse og i regi av sin profesjonelle stilling. Lederen er en essensiell brikke i kartlegging, planlegging og drift av huset. Det fremkommer i dette kapitlet i analysen at den øverste lederen ikke er fra bydelen, men på grunn av tidligere jobberfaring er egnet til å lede et aktivitetshus i en levekårsutsatt bydel.

Videre i analysen blir behovet lokalsamfunnet har for attraktive, demokratiske offentlig rom synliggjort. Det tilbyr lokalsamfunnet sosial støtte i form av ulike aktiviteter. I levekårsutsatte bydeler er ofte problemene flere, komplekse og uavhengig av alder. Samtidig som de bærer preg av samme kjennetegn, som er desintegrerte lokalsamfunns innvirkning på innbyggernes livskvalitet i form av levekår og bomiljø. Derfor argumenteres det for at FUBIAK som et offentlig rom, bør tilby lokalsamfunnet sosial støtte i form av ulike aktiviteter som reflekterer problematikken. Studien viser at FUBIAK som er samorganisert tilbud, tilbyr lokalsamfunnet sosial støtte, i form av et bredt utvalg aktiviteter. Den sosiale støtten skal fange opp problematikken i utsatte bydeler, uavhengig alder og kjønn. Samtidig som den tar for seg målsettingen i områdeløft som handler om å bedre levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling.

Det kan sies at FUBIAK møter målsettingen innenfor områdeløft som handler om å bedre levekår, bomiljø, og lokalsamfunnsutvikling. Da huset tilbyr spesifikke aktiviteter rettet

direkte mot disse punktene. Rettet mot bomiljø og samfunnsutvikling står huset sentralt med sitt attraktive, moderne og ikke minst trygge areal. Samt FUBIAK sitt fokus på faglig kompetanse og tverrfaglige samarbeid, med andre instanser tilstede i lokalmiljøet. Mulig det viktigste bidraget til samfunnsutvikling, er at de selv er arbeidsplass og arbeidsgivere til "marginalisert" ungdom, og unge voksne. Rekrutteringsprogrammet referert til som "unge frivillige" gir kompetanse på CV-en, og bedrer forutsetninger for lønnet arbeid. Dette kan ha en effekt på kriminalitet, som spiller en stor faktor i et godt bomiljø. Samtidig som muligheten for lønnet arbeid kan bidra å bedre levekårene til de det gjelder. Andre aktuelle tilbud er "mannecafe" og "Brother & Sister" grupper, de har marginaliserte grupper i fokus som innvandrere menn og psykisk helse. Samt eldre ungdom, unge voksne i møte med voksen livet og psykisk helse. Tilbudet har en forebyggende og helsefremmende effekt ved bruk av dialog med andre i samme i "livssituasjon."

Fra funn i andre evalueringsbidrag av FUBIAK slik som *"Samskapning i usynlige barrierer i et åpent hus: Evaluering av partnerskapet i Furuset bibliotek og aktivitetshus (FUBIAK)"* av Rosten, Hagen & Tolstad (2019). Finnes det kun statistikk på antall besøk per år, antall utlån av medier, antall arrangementer totalt og antall aktiviteter i regi av de frivillige. Men jeg savner mulig individuell statistikk, over antallet som bruker hvert enkelt tilbud. Slik som hvor mange ungdom er gjengangere på ungdomsklubb tilbudet? Dette kan være nyttig i videre i evaluering og utvikling av FUBIAK, og tilbakemelding til områdeløft.

Studiens andre forsknings spørsmål tar for seg hvordan innbyggerne som bruker aktivitetshuset, opplever at det bidrar å bedre livene deres? Funnene som er gjort i studiens andre analyse viser hvem innbyggere som bruker aktivitetshuset i den utsatte bydelen er, og hvorfor det bruker aktivitetshuset. I analysens første kapittel fremkommer det at den største målgruppen er barn og ungdom. På grunn av lovverk og studiens avgrensinger har jeg ikke intervjuet denne informant gruppen. Derimot har jeg intervjuet en ungdomsarbeider som jobber tett med målgruppen, og FUBIAK sin daglige leder som bidro med et innblikk i det organisatoriske. Lederen viser til at *"Man observerte bare av å være til stede at her er det barn og unge som trekker mot de møteplassene vi har, og da kom jo ideen om at ok da kan vi jo være på samme sted."*

Med andre or brukte barn og ungdom allerede møteplassene de hadde i lokalsamfunnet, men til å henge og ikke nødvendigvis noe produktivt. Ungdomsarbeideren forteller at han observerer et flertall av gutter som bruker ungdomsklubb tilbudet på FUBIAK. I utsagnet hans forteller han hva dette skyldes *"Jeg tror faktisk innvandrere bakgrunnen har mye å si der". For jeg tror ikke det er mange jenter som får lov å være ute til sent på kvelden, men gutter er litt omvendt. De har mye mer tillatelse og frihet der."* Med andre det viser seg at kulturell bakgrunn, og oppfatningen av jenter som det svakere kjønn kan føre til sosial kontroll. Dette er noe som kan gi utslag i målgruppen "jenter" deltakelse på ungdomsklubb tilbudet på FUBIAK. Videre forteller ungdomsarbeideren at målgruppen ungdom ofte oppsøker FUBIAK med den intensjon å bruke de sosiale tilbudene på ungdomsklubben. Mulig fordi bomiljøet legger begrensninger for det sosiale? Videre kommer det frem at målgruppen ofte har et underliggende behov for å snakke med en trygg voksen om alt og ingenting.

Til tross for den tunge satsingen på barn og unge, tilbyr FUBIAK alle i lokalsamfunnet sosial støtte. Dermed innebærer dette også andre målgrupper, og deres bruk av aktivitetshuset. Hvordan bruker innbyggerne huset til å styrke deres kapital? Det kommer frem at målgruppen ungdom ofte bruker aktivitetshuset til å tilegne opplevelser og erfaringer, slik som sommerturene til Liseberg i Sverige. Ved å tilegne seg sosial og kulturell kapital, kan det bidra å minske sosiale forskjeller mellom ungdommen fra bydelen og andre jevnaldrende. Mammaen Una og studenten Ghebre bruker også huset på en kapital styrkende måte. Una ved å bruke biblioteket til å bedre barnas leseforståelse, og forutsetninger for å lykkes på skolebenken. Studenten Ghebre er også med i kampen om kapital og bruker huset til å studere, på grunn av dets romslige og lyse egenskaper. Gjennom å bedre forutsetningene til å erverve utdanningstitler, som faller innenfor kulturell kapital. Bruker begge innbyggerne FUBIAK til å styrke sin kapital og bedre deres levekår.

Avslutningsvis kommer det frem hvordan aktivitetshuset har forsøkt å forhindre at problemer i den formelle strukturen i lokalsamfunnet påvirker innbyggernes mulighet for deltakelse. Ved bruk av en sentral plassering er huset lett fremkommelig, og via et "mer åpent" konsept mer tilgjengelig for bydelens innbyggere. Til tross bydelens forsøk på å styrke innbyggernes evne til å bruke det offentlige rommet, er det opptil enhver person å bruke FUBIAK på en slik måte at den kommer til egen nytte. Om dette er til å styrke egen kapital eller fremme egen helse.

Litteraturliste:

Aakvaag, G. C. (2012). *"Moderne sosiologisk teori"*. 3.opplag. Abstrakt forlag.

Aschehoug (2006) *"Agora – Journal for metafysisk spekulasjon"*. Nr. 1-2, 24. årgang.

Brage, S. Hernes, T. (2014) *"Medisin, helse og NAV"* i *"Arbeidsinkludering om det nye politikk og praksisfeltet i velferds-Norge"*. Gyldendal Norsk Forlag. 1.utgave, 3.opplag.

Bergsli, H., Sandkjær Hansen, G. & B. Sirowy 2019. *“Byens offentlige rom som demokratiske arenaer”*. I I.M. Henriksen & A. Tjora (red.) *“Bysamfunn”* (s. 29-40). Oslo: Universitetsforlaget.

Brattbakk, I. Hagen, A, L. Rosten, M. Sæter, O. Osuldsen, J. Andersen, B. Thorstensen, E. Bratseth, K. (2015). *“Hva nå Tøyen?: Sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i bydel Gamle Oslo”*. (AFI- rapport NO. 8-2015).

Andersen, B & Bratbakk, I, (2020), *“Områdesatsinger i Norge: Et skjørt kunnskapsgrunnlag for strategier og tiltak”*. Idunn Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2535-5988-2020-02-03> 8.11.2023

Brochmann, G. Grødem, A, S, (2017) *“Den norske modellens møte med innvandring: et regime i endring”*. Oslo: PDF.

Brodtkorb, E. Rugkåsa, M. (red). (2007). *“Under tak - mellom vegger: Perspektiver på boligens betydning i velferdsstaten”*. 1. utgave. Gyldendal Akademisk.

Dalland, O. (2019) *“Metode og oppgaveskriving”*. Gyldendal Norsk Forlag AS. 6.utgave, 4.opplag.

Dahlgren, K, Ljunggren, J. (red.). (2010). *“Klassebilder - Ulikhet og sosial mobilitet i Norge”*. Universitetsforlaget.

Espe, H. Østensen, B. Hopstock- Bergersen, B. Bakken, G. Sjølie, M. & Sæterdal, A. (1980). *“Furuset- Undersøkelsen: etterundersøkelse av et nytt boligområde.”* OBOS& Oslo byplankontor

Esmark, K. (2006) *“Bourdieu's Uddannelsessociologi”* i *“Pierre Bourdieu - en introduktion”*. Prieur, A. Sestoft, C. Hans Reitzels Forlag. 1.utgave, 1.opplag.

Fyrand, L. (2016) *“Sosialt nettverk: Teori og praksis.”* 3 utgave. Universitetsforlaget. 3. utgave.

Glemmestad, H. Kleppe, L, S. (2019).” *Arbeidsinkludering i sosialt arbeid.”* 1.utgave. Fagbokforlaget.

Harsløf, I. Seim, S. (red). (2008). *“Fattigdommens dynamikk: Perspektiver på marginalisering i det norske samfunnet.”* 3. utgave. Universitetsforlaget

Henriksen, M. I. & Tjora, A. (Red.). (2019). *“Bysamfunn.”* Universitetsforlaget.

Hjellbrekke, J. Korsnes, O. (2006) *“Sosial mobilitet.”* Det Norske Samlaget.

Jacobsen, D, I. (2015) *“Hvordan gjennomføre undersøkelser – innføring i samfunnsvitenskapelig metode.”* Cappelen Damm. 3.utgave.

Jenssen, D. Kjørstad, M. Seim, S & Tufte, P, A, (red.). (2020). *“Vitenskapsteori for sosial og helsefag.”* 1.utgave. Gyldendal

Johannessen, L, E, F. Rafoss, T, W. Rasmussen, E, B. (2022). *“Hvordan bruke teori? - nyttige verktøy i kvalitativ analyse.”* 1.utgave. 6. opplag. Universitetsforlaget

Kvist, J. Fritzell, J. Hvinden, B. Kangas, O. (2012). *Changing social equality: The nordic welfare model in the 21st century,.* Oslo: The policy press

Magnusson, E, Marecek, J. (2015) *“Doing interview based qualitative research: a learners guide.”* Cambridge University Press.

Nyhus, K, E. (2023). *“Husbanken. I Store norske leksikon.”* Hentet fra <https://snl.no/Husbanken>

Rosten, G, M., Hagen, L, A. & Tolstad, M, I. (2019). *“Samskapning i usynlige barrierer i et åpent hus: Evaluering av partnerskapet i Furuset bibliotek og aktivitetshus (FUBIAK).”* Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

Stenstadvold, M. Helgesen, O. Becken L-E., Klingenberg, S. Busch, R. Arge, N. Haugnæss, G. (2016). *“Sluttevaluering av Groruddalssatsingen.”* Agenda Kaupang, PROBA Samfunnsanalyse og Civitas.

Thagaard, T. (2015) *“Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode.”* 4.utgave. Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2018) *“Viten skapt - kvalitativ analyse og teoriutvikling.”* 1.utgave, 2. opplag. Cappelen Damm Akademisk.

Tjomsland, R. Trånås, W, H. & Moe, H. (2016) *“Groruddalen: Glimt fra Groruddalssatsingen 2007-2016.”* Byrådsavdelingen for byutvikling Oslo kommune.

Trost, J. Jeremiassen, L. (2010) *“Interview i praksis.”* Gyldendal.

Van der Wel, K, A. Hermansen, Å. Dahl, E. Lødemel, I. & Løyland, I. (2019) *“Sosialt arbeid og sosialpolitikk i samhandling - et svar på velferdsstatens utfordringer.”* Fagbokforlaget. 1. utgave, 1. opplag.

Walliman, N. (2006) *“Social Research Methods.”* SAGE Publications.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet
«Hvordan kan aktivitetshus i en bydel bidra til å oppnå
målsettingen om bedre levekår, bomiljø og lokal
samfunnsutvikling innenfor områdeløft-satsingen?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *studere hvordan aktivitetshus kan være med på å bidra til å oppnå målsettingen innenfor områdeløft i Norge*. Jeg er mastergradsstudent i sosialt arbeid ved Oslomet Storbyuniversitetet, og dette er mitt mastergradsprosjekt. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Områdesatsinger er en tidsavgrenset politikk som retter seg mot utvalgte byområder i Oslo Øst, og er først og fremst opptatt av kjerneområdet til områdesatsinger som handler om levekår, bomiljø og lokalsamfunnsutvikling. Forskning som tar for seg områdeløft fremstår som noe mangelfullt.

Formålet med oppgaven er å få mer kunnskap om hvordan de som bor i levekårsutsatte bydeler i Oslo som er inkludert i «områdeløft», opplever sin hverdag i bydelen. Jeg er spesielt opptatt av etableringen av nye møteplasser og bydels-/aktivitetshus.

Problemstillingen for prosjektet er: «Hvordan kan aktivitetshuset i bydelen bidra til å oppnå målsettingen om bedre levekår, bomiljø og lokal samfunnsutvikling innenfor områdeløft-satsingen?»

Jeg vil spesielt rette fokus mot beboere som bruker aktivitetshuset i bydel Furuset. Hva slags betydning har huset for bydelens beboere? Bruker de huset, og i så fall til hva? Hva synes de er bra, og hva kunne vært annerledes?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Oslomet – Storbyuniversitetet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

For å besvare min problemstilling, er jeg avhengig av å komme i kontakt med de som faktisk bruker aktivitetshuset. Du får dette infoskrivet fordi du er blant de som bor i bydelen og som bruker ett eller flere av de tilbudene og aktivitetene som finnes på huset.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta som informant i mitt prosjekt, innebærer det at du møter meg til et individuelt intervju. Det foregår som en samtale mellom deg og meg. Jeg vil være interessert i å høre mer om hva du pleier å gjøre i det daglige, hva du synes om bydelen du bor i, og spesielt hva du tenker om aktivitetshuset og det du gjør der. Intervjuet vil ta cirka 40 minutter. Hvis det er greit for deg, tar jeg intervjuet opp på lydopptak på UIO nettskjema diktafon app, som er godkjent løsning for lydopptak Oslo Met.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg/dere til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Opplysningene behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun jeg og min veileder ved Oslomet, Sidsel Natland, som vil ha tilgang til dataene. Jeg vil anonymisere alle personlige opplysninger, slik som ditt navn, plasser, steder, og andre personer du skulle komme til å nevne. Ingen skal kunne gjenkjenne deg i min ferdige oppgave.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene slettes når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 31.08.22

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra OsloMet – Storbyuniversitetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med enten:

Sidsel Natland (veileder): sidsna@oslomet.no

Asantewah Dua-mensah: s340496@oslomet.no

Ingrid Jacobsen (Personvernombud ved Oslomet) eller e-mail: personvernombud@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Asantewah Dua-Mensah
(masterstudent)

Sidsel Natland
(førsteamanuensis, veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om Asantewah Dua-Mensahs mastergradsprosjekt, og jeg har

fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i *individuell intervju*
- å delta i *gruppeintervju*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: NSD – meldeskjema

11.11.2023, 11:54 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

 Sikt

[Meldeskjema](#) / [Aktivitetshus i en bydel - betydning for å oppnå målsettinger om bedre...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer 958490	Vurderingstype Standard	Dato 03.07.2023
----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

Tittel
Aktivitetshus i en bydel - betydning for å oppnå målsettinger om bedre levekår, bomiljø og lokal samfunnsutvikling innenfor områdeløftsatsingen.

Behandlingsansvarlig institusjon
OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig
Heidi Bergsli

Student
Asantewah Dua-mensah

Prosjektperiode
14.02.2022 - 29.12.2023

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 29.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 29.12.2023 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

<https://meldeskjema.sikt.no/6202310f3cfa-4f1e-ac14-4071f683fa44/vurdering> 1/1

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide BEBOERE

Bakgrunn

1. Hvor gammel er du?
2. Identifiserer du deg som mann eller kvinne?
3. Hvilket land kommer du opprinnelig fra?
4. Er du i arbeid?
5. Hvis ja; Hva arbeider du med? Hva slags arbeidsforhold har du, fast eller deltid?
6. Har du noen andre faste aktiviteter f. eks. frivillig arbeid?
7. Hvilken utdanningsbakgrunn har du?
8. Disponerer du eller en i hjemmet bil?

Nærmiljø/hverdagsliv

1. Bor du i nærmiljøet?
2. Hvor lenge har du bodd her?
3. Bor du i hus eller blokk?
4. Hvor mange rom er det i boligen?
5. Har boligen vært under oppussing siden du har bodd der?
6. Hvor mange antall familiemedlemmer bor i boligen til daglig?
7. Bor du med mor eller far?
8. Er foreldre i arbeid eller annet (f. eks. Frivillig arbeid)?
9. Kan du beskrive bydelen?
Hva synes du om bydelen?
10. Hvilket møteplasser i nærmiljøet pleier du å bruke? (Eks: kjøpesenter, t-bane området, idrettsanlegg).
11. Hvem pleier du å være med i fritiden? Eks rolle: venner, familie, trener.
12. Kan du beskrive dagen din i går/ eller hva en vanlig hverdag består av for deg?

Aktivitetshuset

1. Hvor mange ganger i uken kommer du til aktivitetshuset?
2. Hvilke aktiviteter tilbyr FUBIAK som gjør at du benytter deg av tilbudet? Utdyp hvilken aktivitet.
3. Hva slags utbytte får du av denne aktiviteten (læring, sosialt, avslappende...)?
4. Bruker du mer FUBIAK som en møteplass og for det sosiale, eller for kurs og læring?
Hvis du bruker FUBIAK som en møteplass, forklar hva gjør FUBIAK en attraktiv plass å møte for deg?
5. Hva synes du om oppussingen av FUBIAK og andre møteplasser og bo-områder som en del av områdeløft/Groruddalsatsingen?
6. Har noen av møteplassene du bruker til vanlig blitt pusset opp? Utdyp hvilket.
Hvordan har det påvirket deg?

Intervjuguide leder av aktivitetshus

Personlig

1. Hvor gammel er du?
2. Hvor kommer du opprinnelig fra?
3. Kommer du fra nærmiljøet? Hvis nei, eventuelt hvor?
Hva synes du om din bydel?
4. Hva jobber du som og hvilket arbeidsoppgaver har du?

Drift

1. I aktivitetshusets ansettelsesprosess prioriterer dere å ansette fra nærmiljøet?
Hvis ja hvorfor prioritetene dere å ansette fra nærmiljøet?
2. Hvor stor prosent andel av de ansatte har innvandrers bakgrunn?
3. Hvilken betydning tror du det har for brukere av aktivitetshuset og den daglige driften?
4. Hvem er deres fremste samarbeidspartnere?
5. Hva er den største utfordringen med å drifte FUBIAK?
6. Hva er det positive med å drifte FUBIAK?

Brukerne av aktivitetshus tilbudet

7. Hvor gammel er brukerne av aktivitetshuset?
8. Hvem er brukerne av aktivitetshuset, og hvilken sosial bakgrunn har de?
9. Bli FUBIAK brukt mer som en møteplass for det sosiale, eller for kurs og læring?
10. Hva slags læringsutbytte tror du menneskene i nær miljøet har av å komme til FUBIAK?
11. Beskriv hvilket aktiviteter tiltrekker seg flest mennesker, og hvorfor?
12. Beskriv hvilket aktiviteter tiltrekker seg minst mennesker og hvorfor?
Hva kunne vi forbedret med aktivitetene som tiltrekker seg minst mennesker?
13. Hvorfor tror du Bydel Alna har satset på aktivitetshus tilbud på Furuset når de fleste steder har ungdomsklubb tilbud? (Ellingsrud, Lindeberg, Trosterud etc).
14. FUBIAK er stiftet i sammenheng med områdeløft satsinga. Kjerneområde til satsingen handler om levekår, bo-miljø og lokal samfunnsutvikling. I følge myndighetene satses det særlig på
  - Opprustning av bo- og nærmiljø, møteplasser og kulturaktiviteter
  - Bedre integrering av innvandrere
  - Bedre resultater i grunnskolen
  - Å få flere i arbeid
  - Å minske kriminalitet
  - Å styrke folkehelsenHvilket aktiviteter tilbyr dere som jobber spesifikt mot dette? (Utdyp gjerne vært mål med en aktivitet)
15. Hvilken innstilling har nærmiljøet til områdeløft satsingen generelt?
Hvis områdeløftet har fått kritikk, hva har den gått ut på?